

ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ

**സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ
പഠനം**

**കാനത്തോട് റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജിന്റെ
നിർമ്മാണം**

മുകുന്ദപുരം താലൂക്ക്, തൃശ്ശൂർ

അന്തിമ റിപ്പോർട്ട്

**സെന്റർ ഫോർ ലാൻഡ് ആൻഡ് സോഷ്യൽ സ്റ്റഡീസ്,
പാങ്ങോട്, തിരുമല, പി.ഒ, തിരുവനന്തപുരം, 06**

പദ്ധതി

തൃശ്ശൂർ ജില്ലയിൽ മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിലെ കാനത്തോട് പ്രദേശത്ത് കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജിന്റെ നിർമ്മാണം.

അർത്ഥനാധികാരി

ചീഫ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് എൻജിനീയർ, കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്പ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ തിരുവനന്തപുരം

ഭരണാനുമതി

സർക്കാരിന്റെ (റവന്യൂ വകുപ്പ്) 15/01/2023-ാം തീയതിയിലെ സ. ഉ (ആർ.റ്റി) നം.248/2023/ ആർ. ഡി ഉത്തരവ്

വിജ്ഞാപന പ്രസിദ്ധീകരണം

05/01/2024 ലെ 37-ാം നമ്പർ അസാധാരണ ഗസറ്റ്.

ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ അധികാരി

സ്പെഷ്യൽ തഹശീൽദാർ, എൽ.എ, കിഫ്ബി, തൃശ്ശൂർ

സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത അവലോകന യൂണിറ്റ്

സെന്റർ ഫോർ ലാൻഡ് ആൻഡ് സോഷ്യൽ സ്റ്റഡീസ്
റ്റി.സി. 39/457, പാങ്ങോട്, തിരുമല.പി.ഒ, തിരുവനന്തപുരം- 695006
ഇമെയിൽ:classtvpm@gmail.com വെബ്സൈറ്റ്:www.classtvpm.in
ഫോൺ നമ്പർ :9446029769

കുറിപ്പ്

തൃശ്ശൂർ ജില്ലാകളക്ടറുടെ 04/01/2024 ലെ ഡി.സി.റ്റി.എസ്. ആർ/1312/2023-ഇ5 -ാം നമ്പർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം 05/01/2024 ലെ 37-ാം നമ്പർ അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്ന സെക്ഷൻ 4(1) പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത പഠനം ഏറ്റെടുത്തത്. ഈ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിയമത്തിലും, ചട്ടങ്ങളിലും നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ നടപടിക്രമങ്ങളും പഠന സംഘം അവലംബിച്ചിട്ടുണ്ട്. പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടുന്ന ഭൂമിയുമായി ബന്ധമുള്ള തൽപ്പര കക്ഷികളുമായും, അധികാര സ്ഥാനങ്ങളുമായും ആശയ വിനിമയം നടത്തി ആവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ പഠന സംഘം ശേഖരിച്ചു. നിയമം/ചട്ടങ്ങളിലെ വ്യവസ്ഥകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പ്രസ്തുത വിവരങ്ങളെ വിശകലനം ചെയ്തു കൊണ്ടാണ് പഠന റിപ്പോർട്ടിന്റെ കരട് തയ്യാറാക്കി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നത്. പദ്ധതി പ്രദേശം സന്ദർശിച്ച വേളയിൽ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നതും, തൽപ്പര കക്ഷികളുടെ പ്രതികരണങ്ങളിൽ നിന്ന് ലഭ്യമായിട്ടുള്ളതുമായ സ്ഥിതി വിവര കണക്കാണ് പഠന റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നതിന് പ്രധാനമായും അടിസ്ഥാനമായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്.

കരട് റിപ്പോർട്ടിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരുന്ന വിവരങ്ങൾ/അഭിപ്രായങ്ങൾ/ ശുപാർശകൾ സംബന്ധിച്ച് ഭൂവുടമകൾക്കും, മറ്റ് തൽപ്പര കക്ഷികൾക്കുമുള്ള ആവലാതികൾ/ ആക്ഷേപങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തി അവയ്ക്ക് ഡെവലപ്പറുടെ മറുപടിയും ശേഖരിച്ച് പരിഹാര മാർഗ്ഗങ്ങൾ ശുപാർശ ചെയ്യുന്നതിനായി തൽപ്പര കക്ഷികളേയും ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികളേയും ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് പൊതു ചർച്ച/ പൊതുവാദം കേൾക്കൽ സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇപ്രകാരം ലഭ്യമായ വിവരങ്ങളും കൂടി പരിഗണിച്ചു കൊണ്ടാണ് പഠന റിപ്പോർട്ട് അന്തിമമാക്കിയിട്ടുള്ളത്. സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത അവലോകനവും, സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതിയും രണ്ട് ഭാഗങ്ങളായിട്ടാണ് റിപ്പോർട്ടിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്.

തിരുവനന്തപുരം
04/03/2024

ഡയറക്ടർ

ഉള്ളടക്കം

ഭാഗം-1		
സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത അവലോകനം		
അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ് നമ്പർ
1	പദ്ധതി, ഡെവലപ്പർ, പൊതു ആവശ്യകത	11
2	പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളുടെ വ്യാപ്തിയും സവിശേഷതകളും	11
3	പദ്ധതിയ്ക്ക് അവശ്യം വേണ്ട ഏറ്റവും ചുരുങ്ങിയ അളവ് ഭൂമിയാണോ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്ന സംഗതി	13
4	പദ്ധതിയ്ക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ സാധ്യതയുള്ള സമാന സ്ഥലങ്ങളും അവയുടെ അനുയോജ്യതയും	13
5	പൊതുസ്ഥലമോ, ഉപയോഗിച്ച്ക്കാതെ കിടക്കുന്ന സ്ഥലമോ പദ്ധതിയ്ക്കായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള സാധ്യതയും അപ്രകാരമുള്ള ഭൂമി ഡെവലപ്പറുടെ കൈവശത്തിലാണോ യെന്ന സംഗതിയും	14
6	പദ്ധതിയാൽ ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന/ കുടിയിറക്കപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള വ്യക്തികൾ/ കുടുംബങ്ങളുടെ വിവരം	14
7	ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച വിവരം	15
8	പദ്ധതിയാൽ ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങൾ/ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ	15
9	ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന പൊതു കെട്ടിടങ്ങൾ സെറ്റിൽമെന്റുകൾ മറ്റ് പൊതു ആസ്തികൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ.	15
10	ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന പൊതു സാമൂഹിക സ്വത്തുക്കൾ, റോഡുകൾ, പാർക്കുകൾ, ഡ്രെയിനേജ് സംവിധാനം, വൈദ്യുത വിതരണം തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ച വിവരണം	16
11	ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന ന്യായ വിലപ്പോഷ്ടകൾ, ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണ ശാലകൾ, ആരാധനാലയങ്ങൾ, ശ്മശാനം തുടങ്ങിയ സംബന്ധിച്ച വിവരണം	16
12	ബാധിച്ച്ക്കപ്പെടുന്ന കുടി വെള്ള ഉറവകൾ, കന്നുകാലികൾക്കുള്ള ജലസ്രോതസ്സുകൾ, പൊതുകുളങ്ങൾ, മേച്ചിൽ പുറങ്ങൾ തോട്ടങ്ങൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരണം.	16
13	പദ്ധതിയാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള പരോക്ഷ ആഘാതങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച വിവരം	17
14	ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ശുപാർശയിൽ, നിയമം / ചട്ടങ്ങൾ അനുശാസിക്കുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ/ വിഷയങ്ങൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന സംഗതി	17
15	പദ്ധതി സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള പ്രത്യാഘാതങ്ങളും അവയെ അഭിമുഖീകരിയ്ക്കുന്നതിനുള്ള രീതി, ചെലവ് അതിന് പദ്ധതിയുടെ ആകെ ചെലവിന്മേലുള്ള പ്രത്യാഘാതം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരണം	18
16	പൊതുജനാഭിപ്രായം	18
17	അവലോകന സംഗ്രഹം	19

ഭാഗം.2			
സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി			
1	നിർവ്വഹണ സംഗ്രഹം	1.1 പദ്ധതിയും പൊതുആവശ്യകതയും	25
		1.2 പദ്ധതിയുടെ സ്ഥാനം	25
		1.3 ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ വലിപ്പവും സവിശേഷതകളും	26
		1.4 പരിഗണിച്ച ഇതര മാർഗ്ഗങ്ങൾ	26
		1.5 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ	27
		1.6 ലഘൂകരണ നടപടികൾ	27
2	വിശദമായ പദ്ധതി വിവരണം	2.1 ഡെവലപ്പറുടെ പശ്ചാത്തലവും, ഭരണ /മാനേജ്മെന്റ് ഘടനയും ഉൾപ്പെടെ പദ്ധതിയുടെ പശ്ചാത്തലം	31
		2.2 നിയമത്തിൽ ലിസ്റ്റ് ചെയ്തിരിക്കുന്ന പൊതു ആവശ്യത്തിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങളുമായി എപ്രകാരം യോജിക്കുന്നുവെന്നത് ഉൾപ്പെടെയുള്ള പദ്ധതിയുടെ യുക്തി	31
		2.3 പദ്ധതി വലിപ്പം, സ്ഥാനം, ശേഷി, ഉല്പന്നം, ഉല്പാദന ലക്ഷ്യങ്ങൾ, ചെലവ്, അപകട സാധ്യതകൾ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ	32
		2.4 ഇതര മാർഗ്ഗങ്ങളുടെ പരിശോധന	32
		2.5 പദ്ധതിയുടെ നിർമ്മാണ ഘട്ടങ്ങൾ	32
		2.6 പ്രധാന രൂപ കല്പന സവിശേഷതകൾ, വലിപ്പം സംബന്ധിച്ച വിവരം	32
		2.7 അനുബന്ധ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ ആവശ്യകത	32
		2.8 തൊഴിൽ ശക്തി ആവശ്യകത (താൽക്കാലികം/ സ്ഥിരം)	32
		2.9 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ/ പരിസര പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ നടത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ വിവരവും, സാങ്കേതിക സൗകര്യം സംബന്ധിച്ച വിശദാംശങ്ങൾ	32
		2.10 ബാധകമായ നിയമങ്ങളും നയങ്ങളും	32
3.	പഠനസംഘം, സമീപനം, രീതി ശാസ്ത്രം, സാമൂഹ്യ പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ സമയക്രമവും ആസൂത്രണവും	3.1 പഠന സംഘാംഗങ്ങളുടെ പട്ടിക	33
		3.2 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തലിനായി വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിന് അവലംബിച്ച രീതി ശാസ്ത്രവും യുക്തിയും	34
		3.3 പഠന സമ്പ്രദായത്തിലെ മാതൃകാ പരിശോധന	34
		3.4 ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിരുന്ന വിവര സ്രോതസ്സുകളെ സംബന്ധിച്ച അവലോകനം	35
		3.5 ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികളുമായുള്ള കൂടിയാലോചനാ സമയക്രമവും പൊതു ചർച്ചയുടെ വിശദാംശങ്ങളും	35

4	ഭൂമി വിലയിരുത്തൽ	4.1 ഭൂപടം, രജിസ്റ്ററുകൾ, പ്രാഥമിക സ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിവരണം	39
		4.2 പദ്ധതിമൂലമുള്ള ആഘാതത്തിൽപ്പെടുന്ന മൊത്തം പ്രദേശം	40
		4.3 പദ്ധതിയ്ക്കാവശ്യമായ മൊത്തം ഭൂമി	40
		4.4 പദ്ധതി പ്രദേശത്തിന് സമീപം പൊതു ഉപയോഗത്തിലുള്ള സ്ഥലം ഉണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ നിലവിലെ ഉപയോഗം	40
		4.5 നിലവിൽ ഏതെങ്കിലും ഭൂമി വാങ്ങുകയോ അന്യായീനപ്പെടുത്തുകയോ പാട്ടത്തിന്കൊടുക്കുകയോ ഏറ്റെടുക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ പദ്ധതിക്ക് ആവശ്യമുള്ള ഓരോ പ്ലോട്ടിന്റെയും നിർദ്ദിഷ്ട ഉപയോഗം	40
		4.6 പദ്ധതിക്കായി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയുടെ അളവും സ്ഥാനവും	40
		4.7 ഭൂമിയുടെ സ്വഭാവവും, നിലവിൽ ഭൂമിയുടെ തരവും, ഉപയോഗവും, കൃഷി ഭൂമി ആണെങ്കിൽ ജലസേചന ലഭ്യതയും വിളവെടുപ്പ് രീതിയും	41
		4.8 കൈവശ ഭൂമിയുടെ വലിപ്പം ഉടമസ്ഥാവകാശത്തിന്റെ രീതി, ഭൂമി വിതരണം, താമസ കെട്ടിടങ്ങളുടെ എണ്ണം തുടങ്ങിയവ	41
		4.9 ഭൂമിയുടെ വിലകൾ, ഉടമസ്ഥാവകാശത്തിൽ അടുത്ത കാലത്തുണ്ടായ വ്യത്യാസങ്ങൾ, അവസാന മൂന്ന് വർഷത്തിൽ ഭൂമിയിന്മേൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള കൈമാറ്റവും ഉപയോഗവും	42
5	ബാധിത കുടുംബങ്ങളുടേയും ആസ്തികളുടേയും എണ്ണവും മതിപ്പുവിലയും	5.1 നേരിട്ട് ബാധിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	42
		5.2 വനാവകാശം നഷ്ടപ്പെടുന്ന പട്ടിക വർഗ്ഗക്കാരും മറ്റ് വനവാസികളും ഉൾപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ	43
		5.3 പൊതു വിഭവങ്ങൾ ഉപജീവനമാർഗ്ഗമായി ആശ്രയിച്ചിരുന്നവയിൽ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നത് മൂലമുള്ള അവ നഷ്ടപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ	43
		5.4 കേന്ദ്ര- സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ വിവിധ പദ്ധതികൾ പ്രകാരം പതിച്ചു കിട്ടിയ ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ	43
		5.5 ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് മുമ്പ് മൂന്ന് വർഷമോ അതിലധികമോ കാലയളവിൽ നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾ	43
		5.6 മൂന്ന് വർഷമോ അതിലധികമോ കാലയളവിലായി ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമി പ്രാഥമിക ജീവനോപാധിയായി ആശ്രയിച്ചിരുന്ന കുടുംബങ്ങൾ	44

		5.7 ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നില്ലായെങ്കിലും പദ്ധതിയുടെ പരോക്ഷ ആഘാതം അനുഭവിയ്ക്കേണ്ടി വരുന്ന കുടുംബങ്ങൾ	44
		5.8 ഉൽപാദന സ്വത്തുക്കളുടേയും പ്രധാന ഭൂമിയുടെയും പട്ടിക	44
6	സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക-സാംസ്കാരിക രൂപരേഖ	6.1 പദ്ധതി പ്രദേശത്തിലെ ജനസംഖ്യാപരമായ വിശദാംശങ്ങൾ	44
		6.2 വരുമാനം - ദാരിദ്ര്യം, നിലവാരവും	45
		6.3 ദുർബ്ബല വിഭാഗങ്ങൾ	45
		6.4 ഭൂവിനിയോഗവും ഉപജീവനവും	45
		6.5 പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ	46
		6.6 പ്രാദേശിക ഉപജീവനത്തിന് കാരണമാകുന്ന ഘടകങ്ങൾ	46
		6.7 രക്തബന്ധ ക്രമങ്ങളും സാമൂഹിക സാംസ്കാരിക സംഘടനകളും	46
		6.8 ഭരണ സംഘടനകൾ	46
		6.9 രാഷ്ട്രീയ സംഘടനകൾ	46
		6.10 സാമുദായികാധിഷ്ഠിത പൗര സംഘടനകൾ	46
		6.11 പ്രാദേശിക ചലനാത്മകതയും ചരിത്രപരമായ പരിണാമ പ്രക്രിയയും	46
		6.12 ജീവിത സാഹചര്യങ്ങളുടെ ഗുണ നിലവാരം	47
7	സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി	7.1 ലഘൂകരണ സമീപനം	47
		7.2 ആഘാതം ഒഴിവാക്കുന്നതിനോ, ലഘൂകരിക്കുന്നതിനോ, നഷ്ടം നികത്തുന്നതിനോ വേണ്ടിയുള്ള നടപടികൾ	48
		7.3 പുനരധിവാസം, പുന:സ്ഥാപനം, നഷ്ടപരിഹാരം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിയമത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന നടപടികൾ	49
		7.4 നിർവ്വഹിക്കുമെന്ന് റിപ്പോർട്ടിൽ തന്നെ അർത്ഥനാധികാരി വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുള്ള നടപടികൾ	49
		7.5 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ വേളയിൽ തിരിച്ചറിഞ്ഞ പദ്ധതി രൂപകല്പനയിലെ മാറ്റങ്ങൾ, വിവിധ ഗ്രൂപ്പുകളിലൂടെ നീളമുള്ള ആഘാതങ്ങളുടെ വ്യാപ്തിയും തീവ്രതയും പരിഹരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ അധിക നടപടികൾ	50
		7.6 ഓരോ ലഘൂകരണ തന്ത്രത്തിനും വിശദമായ പ്രവർത്തനങ്ങളും സമയപരിധിയും ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ലഘൂകരണ പദ്ധതി	50
		7.7 ഏറ്റെടുക്കാൻ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണെന്നും, നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടവയിൽ തന്നെ ഏറ്റെടുക്കാൻ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമല്ലാത്തതാണെന്നും അർത്ഥനാധികാരി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള നടപടികൾ	51

8	സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത പദ്ധതിയും നിർവ്വഹണ സ്ഥാപന ചട്ടക്കൂടും	8.1 സ്ഥാപന ഘടനകളുടെ വിവരണവും ഓരോ ലഘൂകരണ നടപടികൾക്കും ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള വ്യക്തികളും	52
		8.2 സർക്കാർ ഇതര സ്ഥാപനങ്ങളുടേതായ പങ്കാളിത്തം ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് സംബന്ധിച്ച വിവരം	52
		8.3 ആവശ്യമായ ശേഷിയും, സാങ്കേതിക സഹായം ഉണ്ടെങ്കിൽ അവ സംബന്ധിച്ച സൂചനയും	53
		8.4 ഓരോ പ്രവർത്തനത്തിനും ആവശ്യമായ അനുയോജ്യ സമയക്രമം	53
9	സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ ബഡ്ജറ്റും, ആശ്വാസ നടപടികൾക്കുള്ള സ്രോതസ്സും	9.1 പുനരധിവാസ-പുനസ്ഥാപന ചെലവുകൾ	53
		9.2 വാർഷിക ബഡ്ജറ്റും പ്രവർത്തന പദ്ധതിയും	54
		9.3 ഇനം തിരിച്ചുള്ള സാമ്പത്തിക സ്രോതസ്സ്	54
10	സാമൂഹ്യ പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി - മേൽ നോട്ടവും വിലയിരുത്തലും	10.1 നിരീക്ഷണവും മൂല്യനിർണ്ണയവും - പ്രധാന സൂചികകൾ	56
		10.2 റിപ്പോർട്ടിംഗ് സംവിധാനവും നിരീക്ഷണ കർത്തവ്യങ്ങളും	56
11	ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ-നേട്ടങ്ങളും കോട്ടങ്ങളും - അപഗ്രഥനവും ശുപാർശയും	പൊതു ആവശ്യകത, കുറഞ്ഞ സ്ഥാന ഭൂംശമുള്ള ഇതര മാർഗ്ഗം, ഭൂമിയുടെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ ആവശ്യപ്പെടൽ, സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതത്തിന്റെ തീവ്രത, ആവശ്യമായ നടപടികൾ തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ച അന്തിമ സംഗ്രഹം	57
12 അനുബന്ധങ്ങൾ			
	1	സെക്ഷൻ 4(1) വിജ്ഞാപനം	60
	2	ബാധിത കുടുംബാംഗങ്ങളേയും ചമയങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ	62
	3	പദ്ധതിയെ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾക്കായി ഡെവലപ്പർക്ക് നൽകിയിരുന്ന കത്തിന്റെ പകർപ്പ്	63
	4	പൊതുചർച്ചയിലെ ഹാജർ	65

ഭാഗം ഒന്ന്

സാമൂഹിക
പ്രത്യാഘാത
അവലോകനം

00000

10000

1000000000
10000000000
100000000000

അദ്ധ്യായം 1

പദ്ധതി,ഡെവലപ്പർ,പൊതു ആവശ്യകത സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ

മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നതിനാണ് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ആവശ്യമായി വരുന്നത്. കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാ സ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ ചീഫ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് എൻജിനീയറാണ് പദ്ധതിയുടെ ഡെവലപ്പറായിട്ടുള്ളത്.

പ്രസ്തുത പ്രദേശത്ത് പുഴയ്ക്ക് ഇരുവശത്തും ബൈറോഡുകൾ എത്തി നിൽക്കുന്നുണ്ട്. തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനം ക്രമീകരിച്ചിരുന്ന കടത്ത് തോണി ഉപയോഗിച്ചാണ് പ്രദേശവാസികൾ പുഴ മുറിച്ച് കടന്നിരുന്നത്. നിലവിൽ കടത്ത് തോണിയുടെ സേവനം ഇല്ലായെന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

ചെങ്ങാലൂർ വില്ലേജിന്റെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടുവരുന്ന കിഴക്കേക്കരയിലെ ജന സമൂഹത്തിന് സർക്കാർ ഓഫീസുകളും കച്ചവടസ്ഥാപനങ്ങളും,നാഷണൽ ഹൈവേയും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന നെല്ലായി വില്ലേജിൽപ്പെടുന്ന പരിധിയായ പടിഞ്ഞാറേക്കര ഭാഗത്തേക്ക് വളരെയെളുപ്പം എത്തി ചേരുന്നതിന് പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ പ്രദേശത്ത് പാലം അത്യാവശ്യമാണെന്ന് കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ കൃഷി ആവശ്യത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള ജലസ്രോതസായും പ്രദേശവാസികൾ ഈ പുഴയെ ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. വേനൽക്കാലത്ത് ഇറിഗേഷൻ വകുപ്പിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ താത്കാലിക ചിറ നിർമ്മിച്ചാണ് കൃഷി ആവശ്യത്തിനുള്ള വെള്ളം സംരക്ഷിച്ചിരുന്നത്. ഇതിന് വേണ്ടി കർഷകരുടെ ഒരു കൂട്ടായ്മ രൂപപ്പെടുത്തുകയും അവരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ പമ്പ് സെറ്റുകൾ സ്ഥാപിച്ച് കൃഷി നടത്തി വരുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

നാല് ഷട്ടറുകളുൾപ്പെടുന്ന റെഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജ് വരുന്നതോടെ വേനൽക്കാലത്ത് കൃഷിയാവശ്യത്തിനായി പുഴയിൽ മതിയായ അളവിൽ വെള്ളം സംഭരിച്ച് നിറുത്താൻ കഴിയുമെന്നും വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്. ഇപ്രകാരം വലിയ ഒരു ജനസമൂഹത്തിന് പ്രയോജനം ചെയ്യുന്ന റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജിന്റേയും അനുബന്ധ റോഡിന്റേയും നിർമ്മാണത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ഒരു പൊതു ആവശ്യം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണെന്ന് തന്നെ വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 2

പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയുടെ വ്യാപ്തിയും സവിശേഷതകളും

05/01/2024-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ നിയമത്തിലെ 4(1) പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനം അനുസരിച്ച് 0.03.55 ഹെക്ടർ ഭൂമിയാണ് ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ടതെന്ന് കാണുന്നു. ഇവ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് കുറുമാലിപുഴയുടെ ഇരു കരകളിൽ എത്തിനിൽക്കുന്ന ബൈറോഡുക

മുൻപു തുറന്നിരുന്നവയുടെ വ്യാപിച്ച് വരുന്നവയും, മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിലെ ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളിലെ വിവിധ സർവ്വെ സബ് ഡിവിഷനുകളിൽ ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നവയുമാണ്. റവന്യൂ രേഖകൾ പ്രകാരം ഇവ പുരയിടമെന്ന കാര്യം റിയിൽ ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നവയാണെന്നും മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്.

പരിശോധിച്ചതിൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്നതും, ഡെവലപ്പറുടെ പ്രതിനിധി കാണിച്ച് തന്നിട്ടുള്ളതുമായ പ്രസ്തുത ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശാനുഭാവത്തിലാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇവയിലെ ഒരു കൈവശ ഭൂമിയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ചുറ്റുമതിൽ ഒഴിച്ച് നിറുത്തിയാൽ ബാക്കിയുള്ളവയിൽ യാതൊരു ചുമയങ്ങളുമില്ലാതെ ഒഴിഞ്ഞ് കിടക്കുന്ന ഭാഗങ്ങളാണ് അലൈൻമെന്റിനകത്ത് ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നതെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല.

പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഡെവലപ്പർ തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ള അലൈൻമെന്റ് പ്രകാരമുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിൽ പ്രദേശത്ത് യാതൊരുവിധ എതിർപ്പുകൾ ഇല്ലായെന്നും ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്ക് മുമ്പായി തന്നെ അവ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി കൊണ്ട് തന്നെപാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനം നടത്തി വരുന്നതയും അതിൽ ബാധിത സമൂഹം ആക്ഷേപങ്ങൾ ഉന്നയിക്കുന്നില്ലായെന്നും കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 3

**പദ്ധതിയ്ക്ക് അവശ്യം വേണ്ട ചുരുങ്ങിയ അളവ്
ഭൂമിയാണോ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ
ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്ന സംഗതി**

കുറമാലി പുഴയും, പുഴ പുറമ്പോക്കും ഉപയോഗിച്ച് കൊണ്ടാണ് പാലം പ്രധാനമായും നിർമ്മിക്കുന്നത്. പ്രസ്തുത ഭാഗത്ത് പുഴയുടെ ഇരുകരകളിൽ എത്തി നിൽക്കുന്ന റോഡുകളുമായി പാലത്തെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ട അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇപ്രകാരം അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും അവിടെ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന പമ്പ് ഹൗസുകൾ മാറ്റി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും ആവശ്യമായ ഭൂമിയ്ക്ക് വേണ്ടിയാണ് നിർദ്ദിഷ്ട സ്വകാര്യ ഭൂമികൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതായി വരുന്നതെന്നും മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്.

ഡെവലപ്പർ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള രൂപരേഖയനുസരിച്ച് പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം 2022 -ൽ ആരംഭിക്കുകയും ഏകദേശം 25% പണി പൂർത്തിയാകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഭൂവുടമകൾ അനുവാദം നൽകിയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ളത്. നിർമ്മാണം പുരോഗമിക്കുന്ന പാലത്തിനനുസൃതമായിട്ടുള്ള അനുബന്ധ റോഡിന് വേണ്ടിയാണ് പ്രധാനമായും ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ആവശ്യമായി വരുന്നത്. നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പുരോഗമിച്ച് വരുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ പദ്ധതിക്ക് അവശ്യം വേണ്ട ഭൂമിയാണോ ഏറ്റെടുക്കുന്നതെന്ന സംഗതിക്ക് വലിയ പ്രസക്തിയുള്ളതായി പഠന സംഘം വിലയിരുത്തുന്നില്ല. കൂടാതെ പദ്ധതിയെ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ ഡെവലപ്പറോട് ആരാഞ്ഞിരുന്നത് ലഭിക്കാത്തതും ഈ വിഷയത്തിലുള്ള അവലോകനത്തിന് തടസ്സമുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 4

പദ്ധതിയ്ക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ സാധ്യതയുള്ള സമാന സ്ഥലങ്ങളും അവയുടെ അനുയോജ്യതയും

ഒരു പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ഭൂമിയേറ്റെടുക്കുന്ന അവസരത്തിൽ, അവയുടെ സ്ഥാനം /ലൊക്കേഷൻ നിർണ്ണയിക്കുന്ന സംഗതിയിൽ ചില മാനദണ്ഡങ്ങൾ പരിഗണിക്കണമെന്ന് നിലവിലെ ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ നിയമത്തിൽ നിഷ്കർഷിക്കുന്നുണ്ട്. ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ മുഖേന പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള ആഘാതങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്ന തരത്തിൽ, പൊതുസ്ഥലങ്ങളോ, ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളോ പരമാവധി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള സാധ്യത പരിശോധിക്കണമെന്ന് നിയമം വിഭാവനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം ഏകദേശം 25 ശതമാനത്തോളം പൂർത്തിയാകുകയും, നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനം പുരോഗമിച്ച് വരുകയുമാണ്. നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിന് അനുസൃതമായിട്ട് മാത്രമേ അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിയ്ക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളുവെന്നതും ശ്രദ്ധേയമായ സംഗതിയാണ്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ പദ്ധതിക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ സാധ്യതയുള്ള സമാന സ്ഥലങ്ങളുടെ പരിശോധനയ്ക്കും അവയുടെ അനുയോജ്യതയ്ക്കും ഇനി വലിയ പ്രസക്തിയുള്ളതായി പഠന സംഘം വിലയിരുത്തുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 5

പൊതുസ്ഥലമോ, ഉപയോഗിയ്ക്കാതെ കിടക്കുന്ന സ്ഥലമോ പദ്ധതിയ്ക്കായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള സാധ്യതയും അപ്രകാരമുള്ള ഭൂമി ഡെവലപ്പറുടെ കൈവശത്തിലാണോയെന്ന സംഗതിയും

പാലം നിർമ്മിക്കുന്നതിന് പ്രധാനമായും പുഴയും, പുഴ പുറമ്പോക്കും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതായി കാണുന്നുണ്ട്. പുഴയുടെ ഇരുകരകളിലും എത്തിനിൽക്കുന്ന റോഡുകളും പുഴ പുറമ്പോക്കുകളുമാണ് പ്രദേശത്തെ പൊതു സ്ഥലം/ സർക്കാർ വക ഭൂവിഭാഗങ്ങളായി കാണേണ്ടിവരുന്നത്. ഇവ പരമാവധി ഉപയോഗിക്കുകയും, കുറവ് വരുന്ന അളവിൽ മാത്രം സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത് കൊണ്ട് പദ്ധതി യഥാർത്ഥമാക്കുകയാണ് അവലംബിയ്ക്കേണ്ടുന്ന മാർഗ്ഗമായി കാണേണ്ടത്.

പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം പുരോഗമിച്ച് വരുകയാണ്. കഴിഞ്ഞ രണ്ട് വർഷത്തിലധികം കാലയളവിലായി തുടങ്ങിയ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനം മൂവേന ഏകദേശം 25 ശതമാനത്തിലധികം പൂർത്തിയായിട്ടുണ്ട്. ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്ക് മുമ്പായി തന്നെ പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിന് വേണ്ടി ഭൂമി വിട്ട് കൊടുത്തുകൊണ്ടുള്ള രീതിയിലാണ് ഭൂവുടമകൾ പദ്ധതിയോട് സഹകരിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നു. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ പൊതു സ്ഥലമോ ഉപയോഗിയ്ക്കാതെ കിടക്കുന്ന സ്ഥലമോ പദ്ധതിയ്ക്കായി ഉപയോഗിയ്ക്കാ നുള്ള സാധ്യതയുടെ പരിശോധനയ്ക്ക് വലിയ പ്രസക്തി ഇല്ലായെന്നാണ് പഠന സംഘം വിലയിരുത്തിയിട്ടുള്ളത്.

അദ്ധ്യായം 6

പദ്ധതിയാൽ ബാധിയ്ക്കപ്പെടുന്ന/ കുടിയിറക്കപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള വ്യക്തികൾ/ കുടുംബങ്ങളുടെ വിവരം

പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടുന്ന സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി ഡെവലപ്പർ ഫീൽഡിൽ കാണിച്ച് തന്നിട്ടുള്ള മാർക്കുകൾ പ്രകാരം നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

അദ്ധ്യായം 7
ബാധിതപ്പെടുന്ന പാർപ്പിടകെട്ടിടങ്ങളെ
സംബന്ധിച്ച വിവരം

പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതു സംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

അദ്ധ്യായം 8

**പദ്ധതിയാൽ ബാധിതപ്പെടുന്ന കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങൾ/
 ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ**

പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ ഒരു തരത്തിലുമുള്ള കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളോ/സ്വയം തൊഴിൽ സംരംഭങ്ങളോ, തൊഴിൽ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന മറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങളോ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ആരുടെയെങ്കിലും ഉപജീവന മാർഗ്ഗത്തെ ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യമില്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളത്.

അദ്ധ്യായം 9

**ബാധിതപ്പെടുന്ന പൊതു കെട്ടിടങ്ങൾ, സെറ്റിൽമെന്റുകൾ
 മറ്റ് പൊതു ആസ്തികൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ.**

നിർദ്ദിഷ്ട പാലത്തിന്റേയും അപ്രോച്ച് റോഡിന്റേയും നിർമ്മാണത്തിന് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശത്തിലാണെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുള്ളത്. ഇവ പ്രധാനമായും പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളുടെ ഭാഗങ്ങളാണ്. ഇവയിൽ പൊതുകെട്ടിടങ്ങളോ സെറ്റിൽമെന്റുകളോ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നില്ല. റോഡ്, പുഴ, പുഴപുറമ്പോക്ക് എന്നിവയാണ് പൊതു ആസ്തികളുടെ പരിധിയിൽ വരുന്നതെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇപ്രകാരം ഒരു തരത്തിലുമുള്ള പൊതു ആസ്തികളും അലൈൻമെന്റിനകത്ത് ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നില്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിയുന്നത്.

അദ്ധ്യായം 10

ബാധിതപ്പെടുന്ന പൊതു സാമൂഹിക സ്വത്തുക്കൾ, റോഡുകൾ പാർക്കുകൾ, ഡ്രെയിനേജ് സംവിധാനം, വൈദ്യുത വിതരണം തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ച വിവരണം

പുഴയുടെ ഇരു കരകളിലും എത്തി നിൽക്കുന്ന ബൈറോഡുകളെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന തരത്തിലാണ് പാലത്തിന് രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കി നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനം നടന്ന് വരുന്നത്. പാലത്തിന്റെ രണ്ടുഗ്രങ്ങളിലുമായി വരുന്ന റോഡുകളെ പുഴയുടെ തീരത്ത് നിന്ന് ഒരു നിശ്ചിത ദൂരം വരെ വീതി കൂട്ടി വികസിപ്പിച്ച് കൊണ്ടാണ് അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നത്. അതിനാൽ പ്രസ്തുത റോഡ് വികസനം മുഖേന നിലവിലുള്ള വൈദ്യുത വിതരണ സംവിധാനത്തിൽ ചെറിയ രീതിയിലുള്ള പുനർ ക്രമീകരണം ആവശ്യമാണെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്. പൊതു സാമൂഹിക സ്വത്തുക്കളോ, പാർക്കുകളോ, ഡ്രെയിനേജ് സംവിധാനമോ ബാധിതപ്പെടുന്ന സാഹചര്യം പദ്ധതി പ്രദേശത്ത് ഉണ്ടാകുന്നില്ലായെന്നും നിരീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 11

ബാധിതപ്പെടുന്ന ന്യായ വിലപ്പോപ്പുകൾ, ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണ ശാലകൾ, ആരാധനാലയങ്ങൾ, ശ്മശാനം തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ചവിവരണം

കാനത്തോട് പുഴയ്ക്ക് കുറുകെയാണ് റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജ് നിർമ്മിക്കുന്നത്. ഇതിന്റെ രണ്ടുഗ്രങ്ങളിലും അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിച്ച് നിലവിലുള്ള ബൈറോഡുകളിലുമായി പാലത്തെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന തരത്തിലാണ് പദ്ധതിയുടെ രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നത്. ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളിലോ, സമീപ പ്രദേശങ്ങളിലോ ന്യായവില ഷോപ്പുകളോ, ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണ ശാലകളോ, ശ്മശാനമോ, ആരാധനാലയങ്ങളോ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 12

ബാധിതപ്പെടുന്ന കുടിവെള്ള ഉറവകൾ, കന്നുകാലികൾക്കുള്ള മേച്ചിൽപ്പുറങ്ങൾ, ജലസ്രോതസ്സുകൾ, പൊതുകുളങ്ങൾ, തോട്ടങ്ങൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരണം.

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്കായി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശാനുഭവത്തിലാണെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഇവയിൽ മൂന്നെണ്ണം പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളുടെ ഭാഗങ്ങളാണ്. ഒരു കൈവശ ഭൂമി ചമയങ്ങളില്ലാത്ത കൃഷി ഭൂമിയാണ്. രണ്ടെണ്ണത്തിൽ പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്ന് വരുന്നതുമായിട്ടാണ് കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ കുടി വെള്ള ഉറവകളേയോ, കന്നുകാലികൾക്കുള്ള

മേച്ചിൽപുറങ്ങളേയോ ജലസ്രോതസ്സുകളേയോ പൊതു കുളങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന സ്ഥിതി വിശേഷം ഇല്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളത്.

അദ്ധ്യായം 13

പദ്ധതിയാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള പരോക്ഷ ആഘാതങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച വിവരം

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്കുവേണ്ടി 04 കുടുംബങ്ങളുടെ/വ്യക്തികളുടെ കൈവശ ഭൂമിയാണ് ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നത്. ഭാഗികമായ അളവിലാണ് ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നതെന്നും, കൈവശ ഭൂമി പൂർണ്ണമായി ഏറ്റെടുക്കുന്ന കേസുകളില്ലായെന്നും നിരീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഇപ്രകാരം 04 കുടുംബങ്ങളെ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതി നേരിട്ട് തന്നെ ബാധിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ നിർദ്ദിഷ്ട പാലത്തിന്റെയും അനുബന്ധ റോഡിന്റേയും നിർമ്മാണം പ്രദേശത്ത് കാര്യമായ പരോക്ഷ ആഘാതങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുമെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 14

ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ശുപാർശയിൽ, നിയമം / ചട്ടങ്ങൾ അനുശാസിക്കുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ/ വ്യവസ്ഥകൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന സംഗതി

ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പൊതു ആവശ്യം നിറവേറ്റാൻ ഉപയുക്തമാണോ, ഉപയുക്തമാണെങ്കിൽ അതിന് വേണ്ട ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വിസ്തീർണ്ണത്തിലാണോ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നത്, സാമൂഹിക ആഘാതം താരതമ്യേന കുറവ് വരുന്ന സമാന്തരമായ മറ്റ് സ്ഥലങ്ങൾ/ ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ പരിഗണിക്കുകയും അവ പദ്ധതിക്ക് അനുയോജ്യമല്ലായെന്ന് കണ്ടെത്തിയിരുന്നോ, പദ്ധതിക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ തക്ക ഭൂമി ഡെവലപ്പറുടെ കൈവശത്തിലുണ്ടോ തുടങ്ങി നിയമം/ചട്ടങ്ങൾ നിഷ്കർഷിക്കുന്ന വിഷയങ്ങൾ പഠന സംഘം പരിശോധിച്ചിരുന്നു.

കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷനാണ് പദ്ധതിയുടെ രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്. പ്രസ്തുത രൂപരേഖയ്ക്കനുസൃതമായ രീതിയിൽ പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം രണ്ട് വർഷത്തിന് മുമ്പായി തന്നെ ആരംഭിക്കുകയും ഉദ്ദേശം 25% നിർമ്മാണം പൂർത്തിയായ സാഹചര്യവുമാണ് നിലനിൽക്കുന്നത്. നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിന് അനുസൃതമായിട്ട് മാത്രമേ അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിയ്ക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. അനുബന്ധ റോഡിന്റേയും പമ്പ് ഹൗസിന്റേയും നിർമ്മാണത്തിനാണ് പ്രധാനമായും സ്വകാര്യ ഭൂമികൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നത്. നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിന്റെ ഘടനയ്ക്കനുസൃതമായി രണ്ടുഗ്രങ്ങളിലും അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ അളവിലാണ് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ശുപാർശ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്നും, നിർമ്മാണ പ്രവൃ

അന്ധർക്ക് ശേഷം ഏറ്റെടുത്തുകഴിഞ്ഞ ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ അല്പം പോലും ഉപയോഗിക്കാതെ വെറുതെ ഇടുന്ന സാഹചര്യം ഉണ്ടാകുകയില്ലായെന്നും പഠനസംഘം മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 15

പദ്ധതി സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള പ്രത്യാഘാതങ്ങളും അവയെ അഭിമുഖീകരിയ്ക്കുന്നതിനുള്ള രീതി, ചെലവ് അതിന് പദ്ധതിയുടെ ആകെ ചെലവിന്മേലുള്ള പ്രത്യാഘാതം സംബന്ധിച്ച വിവരണം

കാനത്തോട് കുറമാൻ പുഴയും, പുഴ പുറമ്പോക്കിന്റേയും ഭാഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയാണ് പ്രാധനമായും പാലം നിർമ്മിക്കുന്നത്. രണ്ടുഗ്രങ്ങളിലും അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും പമ്പ് ഹൗസ് മാറ്റി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും വേണ്ടിയാണ് സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നത്. ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ 04 കൈവശ ഭൂവിഭാഗങ്ങളെയാണ് നേരിട്ട് ബാധിക്കുന്നത്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഇപ്രകാരമുള്ള ചെലവ് പദ്ധതിയുടെ ആകെ ചെലവുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ വളരെ നിസ്സാരമാണെന്നേ കാണാൻ കഴിയുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട് തന്നെ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ദുരീകരിക്കുന്നത് മുഖേന ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള ചെലവ്, പദ്ധതിയുടെ ആകെ ചെലവിന്മേൽ കാര്യമായ പ്രത്യാഘാതം സൃഷ്ടിക്കുമെന്ന് നിരീക്ഷിക്കുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 16

പൊതുജനാഭിപ്രായം

ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ കൊണ്ടുള്ള പാലനിർമ്മാണത്തിന്റേയും അനുബന്ധ റോഡ് വികസനത്തിന്റേയും ആവശ്യകതയും പ്രാധാന്യവും സംബന്ധിച്ച് പ്രദേശവാസികൾ, ബാധിത ഭൂവുടമകൾ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജന പ്രതിനിധികൾ, പ്രദേശത്തെ സാമൂഹിക പ്രവർത്തകർ തുടങ്ങിവരുമായി പഠനസംഘം സംവദിച്ചിരുന്നു. കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നത് അത്യാവശ്യമായ വിഷയമാണെന്നാണ് പൊതു അഭിപ്രായമായി ഉയർന്ന് വന്നിട്ടുള്ളത്.

അദ്ധ്യായം 17
അവലോകന സംഗ്രഹം

നിർദ്ദിഷ്ട പ്രദേശത്ത്, ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കണമെന്നത് പ്രദേശ വാസികൾക്കും പറപ്പുകര, കുണ്ടുകടവ് പഞ്ചായത്തുകളിലെ മുഴുവൻ ജനസമൂഹത്തെ സംബന്ധിച്ചും വളരെയധികം പ്രയോജനം ചെയ്യുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനമായി തന്നെ പഠന സംഘം വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്. ഡെവലപ്പർ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള രൂപ രേഖയനുസരിച്ചുള്ള പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം കഴിഞ്ഞ 02 വർഷത്തിലേറെയായി പുരോഗമിച്ച് വരുകയാണ്. പാലത്തിന്റെ രണ്ടുഗ്രങ്ങളിലും അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും പമ്പ് ഹൗസ് മാറ്റി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും വേണ്ടിയാണ് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ആവശ്യമായി വരുന്നത്. ബാധിത വ്യക്തികൾ അനുവാദം നൽകിയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് സ്വകാര്യ ഭൂമികളിൽ കൂടി നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മുൻകൂറായി ആരംഭിച്ചതെന്നും മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യങ്ങൾ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ബാധിത സമൂഹത്തിന്റെ വിവരങ്ങൾ, നഷ്ടപ്പെടുന്ന ചമയങ്ങൾ, ആഘാത ദുരികരണത്തിനുള്ള ആശ്വാസ നടപടികൾ തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ച അവലോകനത്തിന് മാത്രമേ പഠനത്തിൽ പ്രസക്തിയുള്ളൂവെന്നും, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 4-ൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള എല്ലാ വിഷയങ്ങളുടേയും അവലോകനത്തിനും, ശുപാർശകൾക്കും പ്രസക്തിയില്ലായെന്നും നിരീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യങ്ങളും മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

പ്രദേശത്ത് ഗുരുതരമായി ആഘാതങ്ങളൊന്നും തന്നെ സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ലായെന്നും, ഭൂമിയേറ്റെടുക്കലിൽ സാധാരണ ഉണ്ടാകുന്നതുപോലുള്ള ഗൗവരമേറിയ ആക്ഷേപങ്ങളൊന്നും ബാധിത സമൂഹം ഉന്നയിക്കുന്നില്ലായെന്നുള്ള സാഹചര്യവും ശ്രദ്ധേയമായ വിഷയമായി തന്നെ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയിൽ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്.

ഭാഗം
രണ്ട്

സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത
നിർവ്വഹണ പദ്ധതി

കുറുപ്പി

ബന്ധ

കുറുപ്പി ബന്ധ

ബന്ധ കുറുപ്പി

ആമുഖം

സർക്കാരിന്റെ പൊതു ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന്, 1894 ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നിയമമാണ് പ്രാബല്യത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത്. ഈ നിയമ പ്രകാരമുള്ള ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിൽ ഭൂവുടമകൾക്ക് മതിയായ നഷ്ടപരിഹാരം ലഭിക്കുന്നില്ലായെന്ന ആക്ഷേപം പരക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നു. കൂടാതെ പ്രസ്തുത നിയമം കൊളോണിയൽ സ്വഭാവമുള്ളതാണെന്നും അതിൽ ഏറ്റെടുക്കൽ മുഖേന കുടിയിറക്കപ്പെടുന്നവർക്കും ഉപജീവനം നഷ്ടപ്പെടുന്നവർക്കും യാതൊരു ആശ്വാസ നടപടികളും വിഭാവനം ചെയ്യുന്നില്ലായെന്നുമുള്ള പരാതികളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന് പരിഹാരമായി, “ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിൽ ന്യായമായ നഷ്ട പരിഹാരത്തിനും സുതാര്യതയ്ക്കും, പുനരധിവാസത്തിനും, പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമുള്ള അവകാശ നിയമം” എന്ന പേരിൽ ഒരു നിയമം കേന്ദ്ര സർക്കാർ 2013-ൽ നിർമ്മിക്കുകയും 01.01.2014 മുതൽ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം ഭൂവുടമകൾക്കുള്ള നഷ്ടപരിഹാരം ഗണ്യമായി വർദ്ധിപ്പിക്കുക മാത്രമല്ല, തൊഴിലാളികളും വാടകക്കാരും ഉൾപ്പെടെ ബാധിതരാകുന്ന ഓരോ കുടുംബത്തിനും മതിയായ പുനരധിവാസവും പുനഃസ്ഥാപനവും നൽകണമെന്ന് നിർദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട്, പ്രസ്തുത ഭൂമിയെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നവർക്ക് നീതി ലഭ്യമാക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ ചെലുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

2013-നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ അനുസരിച്ച്, പൊതു ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ ഭൂമിയുടെ അളവ് ബാധകമാക്കാതെ തന്നെ പദ്ധതി മുഖേന ഉണ്ടാകുന്ന സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഒരു സ്വതന്ത്ര ഏജൻസിയെ കൊണ്ട് അവലോകനം നടത്താനും സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാനുമുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതുമാണ്. ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂമി ഉപയോഗിച്ചുള്ള പദ്ധതി പൊതു ആവശ്യം നിറവേറ്റാൻ ഉപയുക്തമാണോ?, ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂമി പൊതു ആവശ്യം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനുള്ള ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വിസ്തീർണത്തിലാണോ?, പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഇതരസ്ഥലങ്ങൾ പരിഗണിയ്ക്കുകയും അവ ഉപയുക്തമല്ലായെന്ന് കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ?, പദ്ധതിയുടെ മൊത്തം നേട്ടങ്ങൾ സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളേയും ചെലവിനേയും, ബാധിയ്ക്കപ്പെടുന്ന/സ്ഥാനഭ്യംഗം സംഭവിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആഘാതങ്ങളേയും മറികടക്കുന്നുണ്ടോ? തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങൾ നീതീകരിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്നും നിയമം അനുശാസിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന്റെ ഫലമായി ബാധിത സമൂഹത്തിന്

ഉണ്ടാകുന്ന പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനും നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനു മായിട്ടുള്ള ഒരു ഉപകരണമാകുകയെന്നതാണ് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ യൂണിറ്റിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വമായി കാണേണ്ടി വരുന്നത്. ആയത് പൂർണ്ണമായും നിറവേറ്റാൻ ആത്മാർത്ഥമായി പരിശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഒപ്പ്

പഠന യൂണിറ്റ് ചെയർമാൻ

അദ്ധ്യായം 1

നിർവ്വഹണ സംഗ്രഹം

മനുഷ്യ സമൂഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിനും, നിലനിൽപ്പിനും പരിമിത വിഭവത്തിനും ഭൂമി എപ്പോഴും നിർണ്ണായകമായ പങ്ക് വഹിക്കുന്നുണ്ട്. ഒരു സാമ്പത്തിക ആസ്തിയെന്ന രീതിയിൽ ഭൂമിയ്ക്ക് പ്രഥമ സ്ഥാനമാണ് നൽകിയിട്ടുള്ളത്. റോഡ്, റെയിൽവേ, ജലസേചനം, പാലങ്ങൾ തുടങ്ങിയ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനുള്ള നിക്ഷേപം ഏതൊരു രാജ്യത്തിന്റേയും വികസത്തിന് അതി പ്രധാനമാണ്. അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ വികസനത്തിന് വലിയ അളവിലുള്ള ഭൂമിയുടെ ലഭ്യതയാണ് പ്രാഥമികമായി വേണ്ടത്. അതിനാൽ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിനെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിന്റെ അളവ് കോലായി കാണേണ്ടി വരുകയും ചെയ്യുന്നു.

1.1 പദ്ധതിയും പൊതു ആവശ്യകതയും

മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നതിനാണ് നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയിലൂടെ വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനം സജീകരിച്ചിരുന്ന തോണിയുടെ സഹായത്താലാണ് പ്രദേശവാസികൾ പ്രസ്തുത പുഴ മുറിച്ച് കടന്നിരുന്നത്. കൃഷി ആവശ്യത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള ജലസ്രോതസ്സായും ഈ പുഴയെ പ്രദേശവാസികൾ ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. വേനൽക്കാലത്ത് ഇറിഗേഷൻ വകുപ്പിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ താൽക്കാലിക ചിറ നിർമ്മിച്ചാണ് കൃഷി ആവശ്യത്തിന് വെള്ളം സംഭരിച്ചിരുന്നത്. ഇതിന് വേണ്ടി കർഷകരുടെ ഒരു കൂട്ടായ്മ രൂപീകരിക്കുകയും അവരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ പമ്പ് സെറ്റുകൾ സ്ഥാപിച്ച് ജലസേചനം സാധ്യമാക്കി കൃഷി നടത്തി വരുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. നാല് ഷട്ടറുകളുൾപ്പെടുന്ന റെഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജ് വരുന്നതോടെ വേനൽക്കാലത്ത് കൃഷിയാവശ്യത്തിനായി മതിയായ അളവിൽ വെള്ളം പുഴയിൽ സംഭരിച്ച് നിറുത്താൻ കഴിയുമെന്നും വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്.

കൂടാതെ പാലത്തിന്റെ അഭാവത്താൽ ചെങ്ങാലൂർ വില്ലേജിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്ന ജനസമൂഹത്തിന് വളരെ ചുറ്റി സഞ്ചരിച്ചാണ് മറുകരയിലൂടെ കടന്ന് പോകുന്ന നാഷണൽ ഹൈവേയിൽ എത്തി ചേരാൻ കഴിയുന്നത്. ഈ സാഹചര്യങ്ങൾ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ പ്രസ്തുത പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിന് വേണ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പൊതു ആവശ്യം നിറവേറ്റാനാണെന്ന് തന്നെ നിരീക്ഷിക്കേണ്ടി വരുന്നുണ്ട്.

1.2 പദ്ധതിയുടെ സ്ഥാനം

മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെയാണ് റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നത്. തൃശൂർ എറണാകുളം നാഷണൽ ഹൈവേയിൽ നെല്ലായി എന്ന സ്ഥലത്ത് നിന്ന് ഇടത്തോട്ട് പോകുന്ന നെല്ലായി-പന്തല്ലൂർ ബൈപാസിൽ ഉദ്ദേശം 02 കിലോമീറ്റർ ചെല്ലുമ്പോഴാണ് പദ്ധതി പ്രദേശം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്.

1.3 ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ വലിപ്പവും സവിശേഷതകളും

പൊന്നുംവിലയ്ക്കെടുക്കേണ്ടുന്ന ഭൂമിയുടെ വിസ്തീർണ്ണമാണ് വലിപ്പം എന്നത് കൊണ്ട് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. പദ്ധതിയ്ക്കായി 03.55 ആർ ഭൂമിയാണ് ഏറ്റെടുത്ത് നൽകാൻ ഡെവലപ്പർ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെയാണ് റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നത്. മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിലെ ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഏതാനും ഭൂവിഭാഗങ്ങളാണ് പദ്ധതിയ്ക്കായി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നത്.

ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശാനുഭവത്തിലാണെന്നാണ് കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഇവയിലെ ഒരു കൈവശ ഭൂമിയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ചുറ്റുമതിൽ ഒഴിച്ച് നിറുത്തിയാൽ ബാക്കിയുള്ളവയിൽ യാതൊരു ചുമയങ്ങളുമില്ലാതെ ഒഴിഞ്ഞ് കിടക്കുന്ന ഭാഗങ്ങളാണ് അലൈൻമെന്റിനകത്ത് ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നതെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. മൂന്നെണ്ണത്തിൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നുവെങ്കിലും അവ അലൈൻമെന്റിനകത്ത് ഉൾപ്പെടുന്നില്ല. ഒരു കൈവശ ഭൂമി ചുമയങ്ങളില്ലാത്ത കൃഷി ഭൂമിയാണ്. രണ്ടെണ്ണത്തിൽ പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്ന് വരുന്നതായിട്ടും കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

വിജ്ഞാപന പ്രകാരമുള്ള ഭൂമി വിവരം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

ജില്ല : തൃശൂർ

താലൂക്ക് : മുകുന്ദപുരം

ക്രമ നം.	വില്ലേജ്	സർവ്വേ നമ്പർ	വിവരണം	വിസ്തീർണ്ണം (ഹെക്ടറിൽ)
1	ചെങ്ങാലൂർ	319	പറമ്പ്	0.0038
		320/1-1,	”	0.0051
		320/1-2	”	0.0031
2	നെല്ലായി	179/4	പറമ്പ്	0.0235
ആകെ				0.0355

1.4 പരിഗണിച്ച ഇതര മാർഗ്ഗങ്ങൾ

കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാ സ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ തയ്യാറാക്കിയ രൂപരേഖയനുസരിച്ചുള്ള പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനം പുരോഗമിക്കുകയാണ്. നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിന് അനുസൃതമായിട്ട് മാത്രമേ അനുബന്ധ റോഡിന്റെ സ്ഥാനം പരിഗണിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളുവെന്നും കാണുന്നു.

ന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ ഇതര മാർഗ്ഗങ്ങളുടെ/ ലൊക്കേഷനുകളുടെ പരിശോധനയ്ക്കും പരിഗണനയ്ക്കും പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ശുപാർശയിൽ യാതൊരു പ്രസക്തിയും ഇല്ലായെന്നാണ് വിലയിരുത്തിയിട്ടുള്ളത്.

പരിശോധനയിൽ പുഴയുടെ ഇരുവശത്തും എത്തി നിൽക്കുന്ന ബൈറോഡുകളെ തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിച്ച് കൊണ്ടാണ് പാലം നിർമ്മിക്കുന്നതെന്നും മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

1.5 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ഡെവലപ്പർ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള രൂപരേഖയനുസരിച്ചുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പ്രകാരം 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ ഭൂവിഭാഗങ്ങളാണ് പദ്ധതിയ്ക്ക് ആവശ്യമായി വരുന്നത്. ഇതിൽ ആരുടേയും കൈവശ ഭൂമി പൂർണ്ണമായി ദോഷപ്പെടുന്ന സാഹചര്യമില്ല. നിലവിലുള്ള പുഴയും പുറമ്പോക്കുമാണ് പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിന് പ്രധാനമായും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നത്. പ്രസ്തുത ഭാഗത്ത് പുഴയുടെ ഇരുകരളിൽ എത്തി നിൽക്കുന്ന ബൈറോഡുകളുമായി പാലത്തെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ട അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇപ്രകാരം അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും അവിടെ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന പമ്പ് സെറ്റുകൾ മാറ്റി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും ആവശ്യമായ ഭൂമിയ്ക്ക് വേണ്ടിയാണ് നിർദ്ദിഷ്ട സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതായി വരുന്നതെന്നും മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

1.6 ലഘൂകരണ നടപടികൾ

അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ സാധാരണ സൃഷ്ടിക്കുന്ന ആഘാതങ്ങളായ വാസസ്ഥലം, തൊഴിൽ സ്ഥലം, കച്ചവട സ്ഥാപനം എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള സ്ഥാനഭ്യംശം വക്തികൾക്ക് മാത്രമല്ല, പൊതുസമൂഹത്തിനും വലിയ ഭീഷണിയാണ്. ഇത് കുടുംബങ്ങൾ, ഗോത്രങ്ങൾ, ഗ്രാമീണ സമൂഹങ്ങൾ തുടങ്ങിയ സമൂഹ ഘടനയേയും ബാധിക്കാറുണ്ട്. കുടിയൊഴിപ്പിയ്ക്കപ്പെടുന്ന വ്യക്തികളെ അവരുടെ പാർപ്പിടം, സ്ഥാപനങ്ങൾ, തൊഴിൽ ശാലകൾ എന്നിവയിൽ നിന്ന് മാറാൻ നിർബന്ധിച്ച് കൈപ്പെടുന്നതിനാൽ ഇത് മുഴുവൻ സമൂഹങ്ങളുടേയും സമന്വയത്തിനുള്ള വലിയ ഒരു ഭീഷണിയായിട്ടെ കാണാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ.

എന്നാൽ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം

മാത്രവുമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. മറ്റ് ഗുരുതരമായ ആഘാതങ്ങളൊന്നും തന്നെ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല.

ഭൂമിയ്ക്ക് ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിക്കൊണ്ട് ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആഘാതത്തിന് ആശ്വാസം നൽകാവുന്നതാണ്. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്ക് നഷ്ടപരിഹാരം തിട്ടപ്പെടുത്തുന്നതിന്, 2013 ലെ നിയമത്തിൽ 26 മുതൽ 30 വരെയുള്ള വകുപ്പുകളിൽ നടപടി ക്രമങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ട്. ഭൂമിയുടെ കമ്പോള വിലയും, ഗ്രാമ പ്രദേശമാണെങ്കിൽ, നഗരപ്രദേശത്ത് നിന്ന് ഇതിലേക്കുള്ള ദൂരത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി 1 മുതൽ 2 വരെയുള്ള ഘടകം കൊണ്ട് കമ്പോള വിലയെ ഗുണിച്ച് കിട്ടുന്ന തുകയും, ഭൂമിയിലുള്ള ചമയങ്ങളുടെ വിലയും ചേരുമ്പോൾ ലഭിക്കുന്ന നഷ്ട പരിഹാരവും, അതിന്റെ 100 ശതമാനം തുക സൊലേഷ്യമായും ചേർത്ത് കിട്ടുന്ന ആകെ തുകയാണ് അവാർഡ് തുകയെന്ന രീതിയിൽ ഭൂവുടമകൾക്ക് നിയമ പ്രകാരം ലഭിക്കുന്നത്.

ഇതിനുവേണ്ടി ഭൂമിയുടെ കമ്പോള വില ആദ്യമായി തിട്ടപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതിന് മൂന്ന് മാർഗ്ഗങ്ങൾ നിയമങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കുകയും, അവയിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ വില ലഭ്യമാക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗം സ്വീകരിയ്ക്കാമെന്നും നിർദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ട്. സാധാരണയായി സമീപ പ്രദേശങ്ങളിലെ സമാന സ്വഭാവത്തിലുള്ള ഭൂമികളിൽ കഴിഞ്ഞ മൂന്ന് വർഷത്തിനുള്ളിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള ആധാരങ്ങളിലോ, വിലപന കരാറുകളിലോ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള വിലയുടെ ശരാശരിയാണ് കമ്പോള വിലയായി പരിഗണിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ഈ നടപടികളിൽ പ്രധാനമായും താഴെ വിവരിക്കുന്ന തരം ചില ആക്ഷേപങ്ങൾ ഭൂവുടമകൾക്കിടയിൽ നിലനിൽക്കുന്നതായി ബോധ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.

1. പ്രദേശത്ത് നിലനിൽക്കുന്ന ഭൂമി വിലയെക്കാൾ കുറഞ്ഞ തുകയാണ് രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്ന ആധാരങ്ങളിലും വിലപന കരാറുകളിലും സാധാരണയായി സൂചിപ്പിയ്ക്കാറുള്ളത്
2. സർക്കാർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള ന്യായ വിലപോലും പലപ്പോഴും യഥാർത്ഥ്യവുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നില്ല.
3. പ്രദേശത്ത് നിലനിൽക്കുന്ന മാർക്കറ്റ് വില സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള വിലയാധാരങ്ങൾ ലഭിക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ പോലും സാങ്കേതിക കാരണങ്ങൾ ആവ തഴയപ്പെടുന്നു.
4. ഭൂമിയോട് ചേർന്നുള്ള കെട്ടിടങ്ങൾ, മറ്റ് ചമയങ്ങൾ, ദേഹണ്ഡങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കും ന്യായമായ വില തിട്ടപ്പെടുത്തി ലഭ്യമാക്കുന്നില്ല.
5. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയും മറ്റ് ആസ്തികളുമായി ഉടമയ്ക്കുള്ള വൈകാരിക ബന്ധം പലപ്പോഴും പരിഗണിക്കുന്നില്ല.

ഇക്കാര്യത്തിൽ നിയമം ഉദ്ദേശിക്കുന്ന രീതിയിൽ, കുടിയൊഴിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതും അല്ലാത്തതുമായ ഭൂവുടമകൾക്ക് നിയമം അനുശാസിക്കുന്ന തരത്തിൽ ന്യായമായതും സ്വീകാര്യവുമായ നഷ്ടപരിഹാരം ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയുള്ള നടപടികളാണ് സ്വീകരിക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ളതെന്നാണ് പഠന സംഘത്തിന് അഭിപ്രായപ്പെടാനുള്ളത്. കൂടാതെ ബാധിക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ ഭാഗത്ത് നിന്ന് വിഷയത്തെ സമീപിക്കുകയും അവരെ കൂടെ വിശ്വസത്തിലെടുത്ത് കൊണ്ടുള്ള

നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുകയും ചെയ്താൽ തന്നെ ആഘാതങ്ങൾക്ക്/വ്യാകുലതകൾക്ക് ഒരു പരിധി വരെ ആശ്വാസം ലഭിക്കുമെന്ന് തിരിച്ചറിയേണ്ടതുമാണ്.

നിയമത്തിൽ/ നയതീരുമാനത്തിലെ പ്രധാന ആശ്വാസനടപടികൾ

2013 ലെ നിയമത്തിൽ, വകുപ്പ് 31 പ്രകാരം ബാധിക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് (ഭൂവുടമകളും, ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയെ പ്രാഥമിക ഉപജീവനത്തിനായി ആശ്രയിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളും ഉൾപ്പെടെ) പുനരധിവാസ - പുനഃ സ്ഥാപന അവകാശം ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതനുസരിച്ച് ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നഷ്ട പരിഹാരത്തിന് (അവാർഡ് തുക) പുറമേ പുനരധിവാസ -പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് രണ്ടാം പട്ടികയായി നിയമത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ഈ വിഷയത്തിൽ ആനുകൂല്യങ്ങൾ കുറേ കുടി മെച്ചപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഒരു നയ രൂപീകരണവും നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. 29-12-2017 ലെ സ.ഉ.(എം.എസ്) 448/2017/റവ പ്രകാരമുള്ള പ്രസ്തുത നയ രൂപീകരണത്തിലെ / പാക്കേജിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട വ്യവസ്ഥകൾ താഴെ വിവരിക്കുന്നവയാണ്.

1. കുടിയൊഴിപ്പിക്കുന്ന കേസുകളിൽ ഗ്രാമ പ്രദേശത്തിലെ വീടാണ് നഷ്ടപ്പെടുന്നതെങ്കിൽ ഇന്ദിരാ ആവാസ് യോജനയുടെ വ്യവസ്ഥകളനുസരിച്ച് നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വീടോ, പട്ടണ പ്രദേശത്തുള്ള വീടാണ് നഷ്ടപ്പെടുന്നതെങ്കിൽ 50 ചതുരശ്ര മീറ്റർ കുറയാത്ത തറ വിസ്തീർണ്ണമുള്ള ഒരു വീടോ നൽകുന്നതാണ്.
2. വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിന് തൊട്ട് മുമ്പ് മൂന്ന് വർഷക്കാലമായി ബാധിത പ്രദേശത്ത് തുടർച്ചയായി താമസിച്ച വരുന്നതും എന്നാൽ സ്വന്തമായി വീടും പറമ്പും ഇല്ലാത്തതുമായ കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്കും ടി ആനുകൂല്യം ലഭിക്കുന്നതാണ്.
3. മുകളിൽ വിവരിച്ച ഗുണഭോക്താക്കൾ വീട് തെരഞ്ഞെടുക്കാത്ത പക്ഷം ഗ്രാമ പ്രദേശം, പട്ടണപ്രദേശം എന്ന വ്യത്യാസമില്ലാതെ ഒറ്റത്തവണ സാമ്പത്തിക സഹായമായി മൂന്ന് ലക്ഷം രൂപ നൽകുന്നതാണ്.
4. തൊഴിൽ ഉറപ്പു വരുത്തേണ്ടുന്ന സാഹചര്യങ്ങളിൽ, നടപ്പിലാക്കുന്ന പദ്ധതി മുഖേന തൊഴിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, ബാധിക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബത്തിലെ കുറഞ്ഞത് ഒരംഗത്തിനെങ്കിലും ആവശ്യമായ തൊഴിൽ പരിശീലനം നൽകിയ ശേഷം പദ്ധതിയിലോ മറ്റേതെങ്കിലും പ്രോജക്ടിലോ ജോലി നൽകുന്നതിന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ അഞ്ച് ലക്ഷം രൂപ ഒറ്റത്തവണയായി നൽകുകയോ അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിമാസം 3000/- രൂപയിൽ കുറയാതെ ലഭിക്കുന്ന വിധത്തിൽ 20 വർഷത്തേക്കുള്ള ആന്യൂറ്റി പോളിസിക്ൾ നൽകുകയോ ചെയ്യുന്നതാണ്.
5. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയിൽ നിന്ന് കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് ഒരു വർഷത്തേക്ക് അവാർഡ് തീയതി മുതൽ മാസന്തോറും 5000/- രൂപ ഉപജീവന ഗ്രാന്റായി നൽകുന്നതാണ്.
6. കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക്, താമസം മാറുന്നതിനും വസ്തു വകകൾ മാറ്റുന്നതിനുമായി 50,000/-രൂപയുടെ ഒറ്റത്തവണ സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്നതാണ്.

7. കന്നുകാലികളോ, ചെറുപീടികകളോ ഉള്ള ബാധിക്കപ്പെട്ട ഓരോ കുടുംബത്തിനും കന്നുകാലി ഷെഡ്/പീടിക എന്നിവ പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി 50,000/- രൂപയുടെ ഒറ്റത്തവണ ധനസഹായം നൽകുന്നതാണ്.
8. കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന ഓരോ കുടുംബത്തിനും പുനഃസ്ഥാപന അലവൻസായി 50,000/- രൂപ ഒറ്റത്തവണയായി നൽകുന്നതാണ്.
9. കമ്പനികൾ, ബാങ്കുകൾ, ധനകാര്യസ്ഥാപനങ്ങൾ, 2000/- ചതുരശ്ര അടിയിൽ കൂടുതൽ തറ വിസ്തീർണ്ണം വരുന്ന വലിയ ഷോപ്പുകൾ എന്നിവ ഒഴികെയുള്ള, ബാധിത പ്രദേശത്തെ കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന വാടക വാണിജ്യക്കാർക്ക് 2 ലക്ഷം രൂപയുടെ ഒറ്റത്തവണ സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്നതാണ്.
10. ബാധിക്കപ്പെടുന്ന പ്രദേശത്തെ കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന വാണിജ്യ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് ഉപജീവനം നഷ്ടപ്പെടുന്നതിനാൽ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായി ആറ് മാസക്കാലയളവിലേക്ക് 6,000/- രൂപ പ്രതിമാസ സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്നതാണ്.
11. ബാധിക്കപ്പെടുന്ന പ്രദേശത്ത് വാടകക്ക് താമസിച്ചു വരുന്ന കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായി പുതിയ താമസ സ്ഥലം കണ്ടെത്തി മാറുന്നതിനായി 30,000/- രൂപയുടെ ഒറ്റത്തവണ ധനസഹായം നൽകുന്നതാണ്. തുടങ്ങിയവ.

പദ്ധതി വിവരണം

ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ വികസനത്തിൽ, അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനമാണ് പ്രാഥമികമായി മുന്നിട്ട് നിൽക്കുന്നത്. സർക്കാർ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ളതോ അല്ലെങ്കിൽ സർക്കാർ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതോ ആയ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വികസനത്തിനോ, റോഡ്, പാലങ്ങൾ, റെയിൽവേ പാത തുടങ്ങിയവ നിർമ്മിക്കുന്നതിനോ വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ന്യായമായതും ഒഴിവാക്കാൻ സാധിക്കാത്തതുമാണ്.

റോഡ് ദൈർഘ്യം പരിഗണിച്ച് കൂടുതൽ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് മികവ് പുലർത്തുന്ന ഒരു പ്രദേശമാണ് കേരളം. എന്നാൽ റോഡുകളുടെയും പാലങ്ങളുടെയും ഗുണനിലവാരം പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന തരത്തിൽ മെച്ചപ്പെടുത്തി നിലനിറുത്താൻ പലപ്പോഴും കഴിയുന്നില്ലായെന്നുള്ള ഒരു വികാരം/അഭിപ്രായം ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ നിലവിലുള്ള റോഡുകളുടെയും പാലങ്ങളുടെയും ഗുണ നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തലും നവീകരണവുമാണ് റോഡ് വികസനത്തിൽ പ്രധാനമായും ഊന്നൽ നൽകിയിട്ടുള്ളതെന്നാണ് കാണാൻ സാധിക്കുന്നത്. വിശാലമായ റോഡ് നെറ്റ്വർക്കുമായുള്ള ബന്ധം, പുതിയ കച്ചവടങ്ങൾ, തൊഴിലവസരങ്ങൾ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ, വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങി വിവിധ മേഖലകളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനമാകുന്നതിലൂടെ നാടിന്റെ വികസനത്തിനും നവീകരണത്തിനും ഉത്തേജനം നൽകുന്നതിനുള്ള അവസരമൊരുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. റോഡുകൾ, പാലങ്ങൾ തുടങ്ങിയ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും നവീകരണവും സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് ഒരു പ്രേരക ശക്തിയാണെന്നത് ഒരു വസ്തുതയായും നില നിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

2.1. ഡെവലപ്പറുടെ പശ്ചാത്തലവും, ഭരണ/ മാനേജ്മെന്റ് ഘടനയും ഉൾപ്പെടെ പദ്ധതിയുടെ പശ്ചാത്തലം

കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാ സ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷനാണ് പദ്ധതിയുടെ രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്. മേൽ വിഷയം സംബന്ധിച്ച് ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്ന വിവരം / മറുപടി കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷനനിൽ (ഡെവലപ്പർ) നിന്ന് പഠന സംഘത്തിന് ലഭ്യമായിട്ടില്ല.

2.2 നിയമത്തിൽ ലിസ്റ്റ് ചെയ്തിരിക്കുന്ന പൊതുആശ്യത്തിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങളുമായി എപ്രകാരം യോജിക്കുന്നുവെന്നതുൾപ്പെടെയുള്ള പദ്ധതിയുടെ യുക്തി

അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ വികസനത്തിന്റെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്ന റോഡ്, പാലം തുടങ്ങിയവയുടെ നിർമ്മാണമാണ് പദ്ധതി കൊണ്ട് വിഭാവനം ചെയ്യുന്നത്. അപ്രകാരം പ്രദേശത്തിന്റെ മുഖഛായ തന്നെ മാറുന്ന ഒരു അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനമായിട്ട് പദ്ധതിയെ കാണുന്നതിനാൽ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ ബന്ധപ്പെട്ട നിയമത്തിലെ സെക്ഷൻ 2(1) (ഇ) യുടെ പരിധിയിൽപ്പെടുന്ന തരത്തിലുള്ള ഒരു പൊതു ആവശ്യമായി തന്നെ കണക്കാക്കി വരും.

ന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ വിഷയത്തിൽ ഡെവലപ്പറോട് ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്ന അഭിപ്രായം ലഭിച്ചിട്ടില്ല.

2.3 പദ്ധതി വലിപ്പം, സ്ഥാനം, ശേഷി, ഉൽപ്പന്നം, ഉൽപാദന ലക്ഷ്യങ്ങൾ, ചെലവ്, അപകട സാധ്യതകൾ

ഇക്കാര്യത്തിൽ ഡെവലപ്പറുടെ മറുപടി പഠന സംഘത്തിന് ലഭ്യമായിട്ടില്ല.

2.4 ഇതര മാർഗ്ഗങ്ങളുടെ പരിശോധന

ഇക്കാര്യത്തിൽ ഡെവലപ്പറുടെ മറുപടി താഴെ ചേർക്കുന്നു.

2.5 പദ്ധതിയുടെ നിർമ്മാണ ഘട്ടങ്ങൾ

ഇക്കാര്യത്തിൽ ഡെവലപ്പറുടെ മറുപടി പഠന സംഘത്തിന് ലഭ്യമായിട്ടില്ല.

2.6 പ്രധാന രൂപകല്പന, സവിശേഷതകൾ, വലിപ്പം, സൗകര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച വിവരണം

ഇക്കാര്യത്തിൽ ഡെവലപ്പറുടെ മറുപടി പഠന സംഘത്തിന് ലഭ്യമായിട്ടില്ല.

2.7 അനുബന്ധ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ ആവശ്യകത സംബന്ധിച്ച വിവരണം

അനുബന്ധ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ ആവശ്യകത സംബന്ധിച്ച് ഡെവലപ്പർ മറുപടി ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല.

2.8 തൊഴിൽ ശക്തി ആവശ്യകതകൾ (താല്കാലികവും, സ്ഥിരമായതും)

പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി പ്രത്യേകമായ രീതിയിൽ ഉണ്ടാകാവുന്ന തൊഴിൽ ആവശ്യകതകളെ സംബന്ധിച്ച് ഡെവലപ്പറുടെ മറുപടി പഠന സംഘത്തിന് ലഭ്യമായിട്ടില്ല.

2.9 സാമൂഹ്യ പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ/പരിസ്ഥിതി പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ നടത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, വിവരവും സാങ്കേതിക സൗകര്യം സംബന്ധിച്ച വിശദാംശങ്ങളും

ഡെവലപ്പറുടെ അഭിപ്രായം ഇക്കാര്യത്തിൽ ലഭ്യമായിട്ടില്ല. എന്നാൽ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, ഇപ്പോൾ നടന്നുവരുന്ന പഠനം അല്ലാതെ സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ പഠനമോ പരിസ്ഥിതി പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ പഠനമോ നടന്നിട്ടില്ലായെന്നാണ് അന്വേഷണത്തിൽ അറിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

2.10 ബാധകമായ നിയമങ്ങളും നയങ്ങളും

പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് (പാലത്തിന്റേയും റോഡിന്റേയും നിർമ്മാണം) അനുവർത്തിക്കുന്ന നിയമങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ഡെവലപ്പർ ഒരു വിവരവും പഠന സംഘത്തിന് കൈമാറിയിട്ടില്ല.

എന്നാൽ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്കായി താഴെ വിവരിക്കുന്ന നിയമവും ചട്ടങ്ങളുമാണ് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ അധികാരി അനുവർത്തിക്കുന്നത്.

1. Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.
2. Kerala Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Rules, 2015.

അദ്ധ്യായം 3

പഠനസംഘ സമീപനം, രീതിശാസ്ത്രം, സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ, സമയക്രമവും, ആസൂത്രണവും

2013 ലെ നിയമം അനുസരിച്ച് സർക്കാരിന്റെ ആവശ്യത്തിനായോ, സർക്കാർ-സ്വകാര്യ പങ്കാളിത്തത്തിലുള്ള പൊതു ആവശ്യത്തിനായോ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന്, സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ പഠനം നടത്തുകയും സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതിയ്ക്ക് രൂപം നൽകുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. ഭൂമി ഏറ്റെടുത്ത് കൊണ്ട് വിവിധ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുമ്പോൾ നിർദ്ദിഷ്ട പ്രദേശത്തെ സമൂഹത്തിനുണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങളും പരിണിത ഫലങ്ങളും സംബന്ധിച്ച് നടത്തുന്ന ഗവേഷണ ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയാണ് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ പഠനമെന്ന് കൊണ്ട് പൊതുവായി ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. സമൂഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന ദോഷകരമായ ആഘാതങ്ങളും അവയ്ക്കുള്ള ആശ്വാസ നടപടികളും പദ്ധതി മുഖേനയുണ്ടാകാനിടയുള്ള നേട്ടങ്ങളും അവ അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്താനുള്ള സാഹചര്യങ്ങളും തിരിച്ചറിഞ്ഞ് വിശകലനം നടത്താനുള്ള ഒരു അവസരമായിട്ടാണ് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത അവലോകനത്തെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നും കാണേണ്ടതുണ്ട്.

3.1 പഠന സംഘം

ലാൻഡ് റവന്യൂ, സർവ്വെയും ഭൂരേഖയും, വിദ്യാഭ്യാസം, സെക്രട്ടറിയേറ്റ് തുടങ്ങി വിവിധ വകുപ്പുകളിൽ ദീർഘകാലം ജോലി ചെയ്ത് വിരമിച്ചവരും, വിവിധ മേഖലകളിൽ സാങ്കേതിക ജ്ഞാനമുള്ള യുവാക്കളായ പ്രൊഫഷണലുകളും ഉൾപ്പെട്ട സംഘമാണ് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത അവലോകന യൂണിറ്റിൽ പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നത്. ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ, സർവ്വെ, നിർമ്മിതികൾ, സാമൂഹിക വിഷയങ്ങൾ തുടങ്ങി പഠനത്തിന് ആവശ്യമായ വിവിധ മേഖലകളിൽ സാങ്കേതിക പ്രാവിണ്യമുള്ളവരാണ് നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പഠനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നത്.

പഠനസംഘത്തിലെ പ്രധാന അംഗങ്ങൾ.

പേര്	പദവി	ചുമതല
ശ്രീ. പ്രതാപൻ. എൻ	തഹസീൽദാർ (റിട്ട.)	പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടർ/ചെയർമാൻ

ശ്രീമതി. സുസന്ന സൈമൺ	എം.എസ്.ഡബ്.ജി.യു.	സാമൂഹിക ശാസ്ത്രജ്ഞ
ശ്രീ. ഹരീന്ദ്രനാഥൻ നായർ	അസി.കമ്മീഷണർ, ലാൻഡ് റവന്യൂ (റിട്ട.)	പുനരധിവാസ വിദഗ്ദ്ധൻ
ശ്രീ. പ്രേമ ചന്ദ്രൻ നായർ	ലൈജി. സെക്രട്ടറിയേറ്റ് (റിട്ട.)	പുനരധിവാസ വിദഗ്ദ്ധൻ
ശ്രീ.അച്ചു എം.എസ്	അഡ്വക്കേറ്റ്	നിയമ വിദഗ്ദ്ധൻ
ശ്രീ. അജിത് കുമാർ	സർവ്വേ സൂപ്രണ്ട്(റിട്ട.)	സാങ്കേതിക വിദഗ്ദ്ധൻ
ശ്രീ. അഖിൽ പി നായർ	ഗ്രാജുവേറ്റ്	ഇൻവെസ്റ്റിഗേറ്റർ
ശ്രീ.ആഷിൻ അലക്സ്	സിവിൽ എഞ്ചിനീയർ	സാങ്കേതിക വിദഗ്ദ്ധൻ
ശ്രീ.ഹരികുമാർ	ഫസ്റ്റ് ഗ്രേഡ് സർവ്വേയർ (റിട്ട.)	ഇൻവെസ്റ്റിഗേറ്റർ

3.2 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തലിനായി വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിന് അവലംബിച്ച രീതിശാസ്ത്രവും, യുക്തിയും

ഒരു പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നത് മുഖേന പ്രസ്തുത പ്രദേശത്ത് ഉണ്ടാകാവുന്ന സാമൂഹിക ആഘാതങ്ങളും അവയ്ക്കുള്ള ആശ്വാസ നടപടികളും സംബന്ധിച്ച് പഠനം നടത്തി, റിപ്പോർട്ട്/ശുപാർശ തയ്യാറാക്കുകയെന്ന ഉത്തരവാദിത്വമാണ് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത യൂണിറ്റിൽ നിഷ്പിപ്തമായിട്ടുള്ളത്. ഇതിന്വേണ്ടി വിവിധ തലങ്ങളിൽ നിന്ന് ഗുണപരവും പരിമാണപരവുമായ ഒട്ടനവധി വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് വിശകലനം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. മുകളിൽ വിവരിച്ച പ്രകാരമുള്ള ഉദ്ദേശം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ ലഭിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള ഒരു ചോദ്യാവലിക്ക് രൂപം നൽകിയിരുന്നു. പ്രസ്തുത ചോദ്യാവലിയ്ക്ക് അനുസൃതമായി വിവര ശേഖരണം നടത്തുന്നതിന് പരിശീലനം നൽകിയിരുന്ന സംഘാംഗങ്ങളാണ് ഫീൽഡ് ഇൻവെസ്റ്റിഗേഷനിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നത്. വിശദമായ അവലോകനത്തിലൂന്നിയുള്ള പഠനത്തിന് ആവശ്യമായ എല്ലാ വിവരങ്ങളും ലഭ്യമാകുന്ന തരത്തിൽ ശാസ്ത്രീയ -സങ്കേതിക കാഴ്ചപ്പാടോടെ തയ്യാറാക്കിയ ചോദ്യാവലി പഠന റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

3.3 പഠന സമ്പ്രദായത്തിലെ മാതൃകാ പരിശോധന

പ്രാഥമിക പരിശോധന നടത്തിയതിൽ നിന്ന്, ബാധിത സമൂഹത്തിലെ വിവിധ ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ജീവിത നിലവാരത്തിലും സാമൂഹിക കാഴ്ചപ്പാടുകളിലും വ്യത്യാസം നിലനിൽക്കുന്നതിനാൽ ബാധിയ്ക്കപ്പെടാവുന്ന/അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന ആഘാതത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിലും, തീവ്രതയിലും ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകൾ ഉണ്ടാകുമെന്ന് കണ്ടിരുന്നു. ഇപ്രകാരം വിവിധ ഗ്രൂപ്പുകളിലുണ്ടാകുന്ന പ്രത്യാഘാതങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തിലും തീവ്രതയിലും ആവർത്തന സ്വഭാവം ഇല്ലാത്തതിനാൽ പഠന സമ്പ്രദായത്തിൽ ഒരു മാതൃകാ പരിശോധനക്ക് ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഫലം ലഭിക്കുകയില്ലായെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയതിനാൽ പ്രസ്തുത സമ്പ്രദായം പഠനത്തിൽ വിശാലമായ അർത്ഥത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നില്ല.

3.4 ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയ വിവരം / വിവര സ്രോതസ്സുകളെ സംബന്ധിച്ച അവലോകനം

പദ്ധതി പ്രദേശത്ത് ബാധിക്കാനിടയുള്ള സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളേയും അവയ്ക്കുള്ള ആശ്വാസ നടപടികളേയും സംബന്ധിച്ച പഠനത്തിന് വേണ്ടി, വിവരങ്ങളുടെ വലിയ ഒരു ശ്രേണി തന്നെ ശേഖരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പഠന പ്രക്രിയയുടെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ലഭിയ്ക്കേണ്ടിയിരുന്ന/ശേഖരിയ്ക്കേണ്ടിയിരുന്ന വിവരങ്ങളെ പ്രാഥമികം, ദ്വിതീയം, തൃതീയം എന്നിങ്ങനെ വർഗ്ഗീകരിച്ചാണ് സമീപിച്ചിരുന്നത്. ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരുന്ന ഭൂമിയെ സംബന്ധിക്കുന്നതും, പദ്ധതിയെ കുറിച്ച് ഡെവലപ്പറിൽ നിന്ന് ശേഖരിക്കേണ്ടവയേയും പ്രാഥമിക വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ശേഖരിക്കാനുള്ള നടപടികൾ പഠനാരംഭത്തിൽ തന്നെ സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. ഇതിനുവേണ്ടി ജില്ലാ കളക്ടർ, ലാൻഡ് അക്വിസിഷൻ ഓഫീസർ, ഡെവലപ്പർ എന്നീ അധികാരികളുമായി ബന്ധപ്പെടേണ്ടി വന്നിരുന്നു.

ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ ഉടമകൾ, കൈവശക്കാർ, പദ്ധതി പ്രദേശവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സമീപ വാസികൾ ഉൾപ്പെടെ തൽപ്പരകക്ഷികളിൽ നിന്ന് വിശാലമായ രീതിയിലുള്ള വിവര ശേഖരണമാണ് പിന്നീട് നടത്തേണ്ടിയിരുന്നത്. ഈ വിഭാഗത്തിൽ ലഭ്യമായവയെ ദ്വിതീയ വിവരങ്ങളെന്ന് തരം തിരിച്ചിരുന്നു. തുടർച്ചയായ ഫീൽഡ് / കുടുംബ സന്ദർശനം നടത്തിയാണ് ഇവ ശേഖരിച്ചിരുന്നത്. ഇപ്രകാരമുള്ള വിവരങ്ങളുടെ അവലോകനത്തിൽ നിന്നാണ് പഠന റിപ്പോർട്ടിന്റെ കരട് തയ്യാറാക്കി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നത്. പൊതു വാദം കേൾക്കൽ സംഘടിപ്പിച്ച് ലഭ്യമായവയെ തൃതീയ വിവരങ്ങളെന്നുമാണ് തരം തിരിച്ചിട്ടുള്ളത്.

3.5 ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികളുമായുള്ള കൂടിയാലോചനാ സമയ ക്രമവും, പൊതു ചർച്ചയുടെ വിശദാംശങ്ങളും

സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത പഠനം നടത്തുന്ന ചുമതല ഏൽപ്പിച്ചു കൊണ്ട് വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ചതിനെ തുടർന്ന് ഈ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അധികാര കേന്ദ്രങ്ങളായ ജില്ലാകളക്ടർ, ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ അധികാരി, ഡെവലപ്പർ തുടങ്ങിയവരുമായി പഠന സംഘം ബന്ധപ്പെട്ടിരുന്നു. കൂടാതെ ബാധിത കുടുംബാംഗങ്ങളുമായും ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശസ്വയം ഭരണസ്ഥാപനങ്ങളിലെ ജനപ്രതിനിധികളുമായും വിഷയം ചർച്ച ചെയ്തിരുന്നു.

കരട് റിപ്പോർട്ട് ചട്ടപ്രകാരം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ശേഷം ഭൂവുടമകൾ, മറ്റ് തൽപ്പര കക്ഷികൾ തുടങ്ങിയവരെ പങ്കെടുപ്പിച്ച് കൊണ്ട് ഒരു പൊതു വാദം കേൾക്കൽ / പൊതു ചർച്ച സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇതിലൂടെ ലഭ്യമായ വീക്ഷണങ്ങളുടെ/അഭിപ്രായങ്ങളുടെ/മറുപടികളുടെ അവലോകനത്തിൽ നിന്നുള്ള വിവരങ്ങളെ കൂടി പരിഗണിച്ചുകൊണ്ടാണ് പഠന റിപ്പോർട്ട് അന്തിമമാക്കിയിട്ടുള്ളത്.

പൊതുവാദം കേൾക്കൽ - നടപടികൾ

പഠന റിപ്പോർട്ടിന്റെ കരടും, പൊതുവാദം കേൾക്കലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഫാറം-5 ലുള്ള നോട്ടീസും നിയമത്തിൽ/ ചട്ടങ്ങളിൽ അനുശാസിക്കും പ്രകാരം

പഠന യൂണിറ്റിന്റേയും, സമൂഹിത സർക്കാരിന്റേയും വെബ് സൈറ്റുകൾ, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണസ്ഥാപനം, കളക്ടറേറ്റ് എന്നിവിടങ്ങളിലെ നോട്ടീസ് ബോർഡുകൾ, പദ്ധതി പ്രദേശം എന്നിവിടങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. 15/02/2024-ൽ നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന പൊതുവാദം കേൾക്കലിനെ സംബന്ധിച്ച് പത്ര/നവ മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ വ്യാപകമായ പരസ്യവും നൽകിയിരുന്നു. പഠന യൂണിറ്റ് ചെയർമാന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ 11.00-ന് പൊതു ചർച്ചാ നടപടികൾ ആരംഭിച്ചു. പഠനയൂണിറ്റ് അംഗങ്ങളെ കൂടാതെ ബാധിത ഭൂവുടമകൾ, ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുമായി ബന്ധമുള്ള തൽപര കക്ഷികൾ, ഡെവലപ്പറുടെ പ്രതിനിധിയായി അസിസ്റ്റന്റ് എൻജിനീയർ പി.സി. ഓ. തുടങ്ങി 13 പേർ ചടങ്ങിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നു. പങ്കെടുത്തവരുടെ ഹാജർ, അനുബന്ധമായി ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

പൊതു ആവശ്യത്തിനുവേണ്ടി ഭൂമിയെറ്റെടുക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത പഠനത്തിന്റെ പ്രസക്തിയും, ഉദ്ദേശ ലക്ഷ്യങ്ങളും പഠന യൂണിറ്റ് ചെയർമാൻ ആമുഖമായി അവതരിപ്പിച്ചു. തുടർന്ന് നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നത് മുഖേന പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള പ്രത്യക്ഷ/പരോക്ഷ ആഘാതങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചും പഠന യൂണിറ്റ് ചെയർമാൻ വിവരിച്ചു. പാലത്തിന്റെ രൂപരേഖയേയും അത് മുഖേന ലക്ഷ്യമിടുന്ന ഉദ്ദേശ ലക്ഷ്യങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചും വിശദീകരിക്കാൻ ഡെവലപ്പറുടെ പ്രതിനിധിയെ ക്ഷണിക്കുകയും താഴെ വിവരിക്കും പ്രകാരം പദ്ധതി വിവരണം നടത്തുകയും ചെയ്തു.

റെഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജിന്റെ നിർമ്മാണം പുരോഗമിച്ച് വരുകയാണെന്നും ഏകദേശം 25 ശതമാനത്തോളം പൂർത്തിയാക്കുന്നതും അസിസ്റ്റന്റ് എൻജിനീയർ ആമുഖമായി പറഞ്ഞു. 60 മീറ്റർ നീളവും 6.25 മീറ്റർ വീതിയിലുമാണ് റെഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജ് നിർമ്മിക്കുന്നതെന്നും ഇത് അഞ്ച് സ്പാൻ ഉപയോഗിച്ചാണ് നില നിർമ്മിക്കുന്നതെന്നും അറിയിച്ചു. പാലത്തിന് 5.3 മീറ്റർ ക്യാരേജ് വേയും, രണ്ട് വശത്ത് നടപ്പാതകളും ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നും ഇപ്രകാരം നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിനെ നിലവിലുള്ള റോഡുകളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനും, ഇലക്ട്രിക്കൽ കം ജനറേറ്റർ റൂമുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുമാണ് സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നതെന്നും അസിസ്റ്റന്റ് എൻജിനീയർ വിശദീകരിച്ചു. അപ്രോച്ച് റോഡും ഇലക്ട്രിക്കൽ ജനറേറ്റർ റൂമും നിർമ്മിക്കുന്നതിന് പുറമെ പുഴയുടെ കരകളിൽ റീറ്റെയിനിംഗ് വാളും ഈ പദ്ധതി മുഖേന ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും, പ്രധാന സ്ട്രക്ചർ ആറ് മാസം

കൊണ്ട് പൂർത്തിയാകുമെന്നും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഇതിലേക്ക് ആവശ്യമായ ഫണ്ട് കിഫ്ബിയാണ് പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതെന്നും, 27 കോടി രൂപയ്ക്ക് ടെക്നിക്കൽ അനുവാദം ഇതിനകം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും, 03.55 ആർ ഭൂമിയാണ് ഇതിലേക്ക് വേണ്ടി വരുന്നതെന്നും അസിസ്റ്റന്റ് എൻജിനീയർ അറിയിച്ചു.

തുടർന്ന് ബാധിത ഭൂവുടമകൾ, ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുമായി ബന്ധമുള്ള തൽപര കക്ഷിൾ തുടങ്ങിയവർ പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അഭിപ്രായങ്ങൾ/ആശങ്കകൾ താഴെ വിവരിക്കും പ്രകാരം അവതരിപ്പിച്ചു.

1.ശ്രീ. ഷാജി, തെക്കേത്തറ

പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിന് ആവശ്യമായ സാധനങ്ങൾ മുഴുവൻ എന്റെ ഭൂമിയിലാണ് സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നത്. പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് തന്നെ ഇവിടെയുണ്ടായിരുന്ന മാവ്, പ്ലാവ്, തെങ്ങ് തുടങ്ങിയ മരങ്ങൾ മുറിച്ച് മാറ്റിയിട്ടുണ്ട്. നഷ്ടപ്പെട്ട മരങ്ങൾക്കും ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്കും ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം ലഭിക്കണം എന്നുള്ളതാണ് എനിക്ക് അഭിപ്രായപ്പെടാനുള്ളത്. പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം മുഖേന പ്രദേശവാസികൾക്ക് പുഴ മുറിച്ച് കടക്കുന്നതിന് വളരെ പ്രയോജനം ലഭിക്കുമെന്ന് കൂടാതെ വേനൽക്കാലത്ത് കൃഷി ആവശ്യത്തിന് വേണ്ടി വെള്ളം ശേഖരിച്ച് നിർത്തുന്നതിനും സഹായകരമാകുന്ന പദ്ധതിയാണിത് . അതുകൊണ്ട് തന്നെ ഇത് പ്രദേശവാസികൾക്ക് ഗുണം ചെയ്യുന്ന ഒരു അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനമായിട്ടാണ് പ്രദേശവാസികൾ കാണുന്നതെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

2.ശ്രീ. വിൻസെന്റ്

അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ് എന്റെ വീടിന്റെ ഫ്രണ്ടിൽ നിന്ന് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കുന്നതെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കുന്നത്. പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾക്ക് എന്റെ ഭൂമി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാനുള്ള അനുവാദം ഞാൻ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഉദ്ദേശം 1.6 സെന്റ് ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടുമെന്നാണ് കണക്കാക്കിയിരിക്കുന്നത്. പാലം വരുന്നത് പ്രദേശത്തെ ജനസമൂഹത്തെ സംബന്ധിച്ച് വളരെ പ്രയോജനം ചെയ്യുന്ന ഒരു പദ്ധതിയാണ്. അതിർത്തിയിൽ

ഉണ്ടായിരുന്ന കോമ്പോണ്ട് വാൾ ഈ ആവശ്യത്തിന് വേണ്ടിയിട്ട് കുറെ പൊളിച്ച് മാറ്റിയിട്ടുണ്ട്. പദ്ധതി പൂർത്തിയാകുമ്പോൾ തന്നെ അത് കെട്ടി തരണമെന്നും ആവശ്യപ്പെടുന്നു. കൂടാതെ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ചുമയത്തിനും ഭൂമിയ്ക്കും പദേശത്ത് നിലവിലുള്ള മാർക്കറ്റ് വില സർക്കാരിൽ നിന്ന് കിട്ടണമെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

3. ശ്രീ. നാരായണൻ

ഈ പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഏകദേശം ഒരു സെന്റ് ഭൂമിയാണ് നഷ്ടപ്പെടുന്നതെന്നാണ് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നത്. ഈ പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പുഴയുടെ തീരം ഇടിഞ്ഞതിനെത്തുടർന്ന് മൂന്ന് ജാതി മരങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിന് ആവശ്യമായ രീതിയിൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ ഭൂമി വിട്ട് കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. പുഴയിൽ നിന്ന് റീറ്റേനിംഗ് വാൾ കൂടി കെട്ടി അവശേഷിക്കുന്ന വസ്തുവിനെ സംരക്ഷിച്ച് തരണമെന്ന അഭിപ്രായവുമുണ്ട്. കൂടാതെ പ്രദേശത്ത് നിലനിൽക്കുന്ന ന്യായമായ വില ഭൂമിയ്ക്ക് തരണമെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

4. ശ്രീ. എം.കെ.ജോസ്.

അര സെന്റ് ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടും എന്നാണ് ഞാൻ കണക്കാക്കുന്നത്. കൂടാതെ അവിടെ നിൽക്കുന്ന ഒരു ജാതി മരവും നഷ്ടപ്പെടുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ ചുറ്റുമതിൽ ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നുണ്ട്. അപ്രോച്ച് റോഡ് നിർമ്മാണം കഴിഞ്ഞ ശേഷം മിച്ചമുള്ള സ്ഥലത്തിന്റെ അതിർത്തിയായി മതിൽ കെട്ടി തരണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. കൂടാതെ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്ക് ന്യായമായ വില സർക്കാരിൽ നിന്ന് കിട്ടണമെന്നും ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

5. ശ്രീ.സംഗീത്

ഇവിടെ പാലം വരുന്നതിന് മുമ്പ് പുഴയുടെ തീരത്ത് കുളിക്കടവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രദേശവാസികളെല്ലാം ഈ കുളിക്കടവിൽ വന്നാണ് കുളിക്കുകയും വസ്ത്രങ്ങൾ അലക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നത്. പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം വന്നതോടുകൂടി പുഴയിലോട്ട് ഇറങ്ങാനുള്ള പടിക്കെട്ടുകൾ എല്ലാം നശിച്ച് പോയി. അതുകൊണ്ട് തന്നെ പാലം നിർമ്മാണത്തിന് ശേഷം സമീപ പ്രദേശത്ത് ഇറങ്ങി കുളിക്കുന്നതിന് സൗകര്യ പ്രദമായ രീതിയിൽ പടികൾ കെട്ടി കുളിക്കടവ് പുനഃസൃഷ്ടിക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

ഇതിനകം മുറിച്ച് മാറ്റപ്പെട്ട വൃക്ഷങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് അവയ്ക്ക് സർക്കാരിൽ നിന്ന് വില തരുന്നതിന്/ നഷ്ടപരിഹാരം തരുന്നതിന് സാങ്കേതികമായി ചില ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഉണ്ടെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നതെന്ന് ചെയർമാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. സാധാരണയായി ചുമയങ്ങളുടേയും വൃക്ഷങ്ങളുടേയും കേസിൽ അവ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് മുമ്പ് തന്നെ വില തിട്ടപ്പെടുത്തി അതിന് സൊലേഷ്യവും കൂടി ചേർത്താണ് ഭൂമി വിലയോടൊപ്പം നഷ്ട പരിഹാരമായി ഭൂവുടമയ്ക്ക് നൽകുന്നത്. നിലവിൽ പ്രദേശത്ത് ഇല്ലാത്ത മരങ്ങൾക്ക് വില നിർണ്ണയിക്കാനോ അത് സർക്കാരിന് ഏറ്റെടുക്കാനോ കഴിയാത്ത സാഹചര്യം നിലനിൽക്കുന്നതിനാലാണ് അവയ്ക്ക് നഷ്ടപരിഹാരം കിട്ടുന്നതിന് സാങ്കേതികമായ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഉണ്ടെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതെന്നും ഇതിൽ ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ സ്പെഷ്യൽ

തഹശീൽദാർക്കാണ് വ്യക്തമായ മറുപടി നൽകാൻ കഴിയുന്നതെന്നും ചെയർമാൻ അറിയിച്ചു.

ചർച്ചയിൽ ഉടലെടുത്ത വികാരങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി പരിഗണിച്ച് കൊണ്ട് തന്നെ പഠന റിപ്പോർട്ട് അന്തിമമാക്കുമെന്ന് ചെയർമാൻ അറിയിച്ചു. തുടർന്ന് ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്ക് വില നിർണ്ണയിക്കുന്ന രീതിയെ സംബന്ധിച്ചും, നഷ്ടപ്പെടുന്ന ചമയങ്ങളുടെ ഭാഗങ്ങൾക്ക് നഷ്ടപരിഹാരം നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചും നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ചെയർമാൻ വിശദീകരണം നൽകി. തുടർന്ന് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത പഠന റിപ്പോർട്ട് ജില്ലാകളക്ടർക്ക് സമർപ്പിച്ചതിനുശേഷമുള്ള പ്രധാന നടപടി ക്രമങ്ങൾ ചുരുങ്ങിയ രീതിയിൽ വിവരിക്കുകയും ചെയ്ത ശേഷം, ചടങ്ങിൽ പങ്കെടുത്ത എല്ലാവർക്കും ചെയർമാൻ നന്ദി പ്രകാശിപ്പിച്ച് കൊണ്ട് പൊതു വാദം കേൾക്കൽ ചടങ്ങ് 12.40 ന് അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം.4

ഭൂമി വിലയിരുത്തൽ

വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന പ്രകൃതി വിഭവമാണ് ഭൂമി. അതിനാൽ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയുടെ ആവശ്യം പല മടങ്ങ് വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ജനസാന്ദ്രത വളരെ കൂടുതലായിട്ടുള്ള പ്രദേശമാണ് കേരളം. ജനങ്ങൾക്ക് വസിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ ഭൂമി ലഭ്യമാകുന്ന കാര്യത്തിൽ പോലും ദൗർലഭ്യം അനുഭവപ്പെടുന്ന സംസ്ഥാനമായിട്ടാണ് കേരളത്തെ കാണാൻ കഴിയുന്നത്. എന്നാൽ വ്യാവസായിക വൽക്കരണത്തിനും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ വികസനത്തിനുമായി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനും, നഷ്ടപരിഹാരം നൽകാനുമുള്ള സർക്കാരിന്റെ ഒരു അധികാരമായും ഭൂമിയെ കാണേണ്ടിവരുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾ സംസ്ഥാനത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം താരതമ്യേന സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു സംഗതിയായി നില നിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായിട്ടാണ് പഠന സംഘത്തിന് ബോധ്യപ്പെടുന്നത്.

4.1 ഭൂപടം, രജിസ്റ്ററുകൾ, പ്രാഥമിക സ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിവരണം

മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളിൽപ്പെട്ട 03.55 ആർ ഭൂമിയാണ് നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്കായി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ളത്. ഇവ 04 സ്വകാര്യ കൈവശങ്ങളായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതായിട്ടാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. വില്ലേജ് റിക്കാർഡുകൾ പ്രകാരം ഏറ്റെടുക്കേണ്ട ഭൂവിഭാഗങ്ങളെല്ലാം പുരയിടം എന്ന ഇനത്തിൽപ്പെട്ടുവരുന്നവയാണ്. ഒരു ഭൂവിഭാഗം പ്രത്യേക ചമയങ്ങളൊന്നുമില്ലാതെ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്നതാണ്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയെറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം

മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

4.2 പദ്ധതിയുടെ സ്വാധീനം മുഖേന ആഘാതത്തിൽപ്പെടുന്ന മൊത്തം പ്രദേശം

റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും, അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി തെരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളാണ് പദ്ധതിയുടെ സ്വാധീനം മുഖേന ആഘാതത്തിൽപ്പെടുന്ന മൊത്തം പ്രദേശമായി കാണാൻ കഴിയുന്നത്. നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നത് മുഖേന ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ബാധിക്കുന്ന സാഹചര്യവുമുണ്ട്.

4.3 പദ്ധതിയുടെ മൊത്തം ഭൂമി ആവശ്യം

03.55 ആർ ഭൂമിയാണ് പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി വരുന്നതെന്നും അവ ഏറ്റെടുത്ത് നൽകാനുമാണ് ഡെവലപ്പർ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നും കാണുന്നു. ഇതിൽ തന്നെ പുഴ പുറമ്പോക്ക്, റോഡ് പുറമ്പോക്ക് എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നതിനാൽ ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ട സ്വകാര്യ ഭൂമിയുടെ വിസ്തീർണ്ണം ഇതിനേക്കാൾ കുറയാൻ സാധ്യതയുണ്ടെന്നും നിരീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

4.4 പദ്ധതി പ്രദേശത്തിന് സമീപം പൊതു ഉപയോഗത്തിലുള്ള സ്ഥലം ഉണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ നിലവിലെ ഉപയോഗം

പഠന സംഘം നടത്തിയ പരിശോധനയിൽ പുഴ, പുഴ പുറമ്പോക്ക്, നിലവിലുള്ള റോഡ് എന്നിവയാണ് പൊതു ഉപയോഗത്തിലുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളായി കാണാൻ കഴിയുന്നത്. ഇവയെല്ലാം തന്നെ നിലവിലും പൊതു ഉപയോഗത്തിലുമായിരുന്നെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളത്.

4.5 നിലവിൽ ഏതെങ്കിലും ഭൂമി വാങ്ങുകയോ, അന്യാധീനപ്പെടുത്തുകയോ പാട്ടത്തിന് കൊടുക്കുകയോ ഏറ്റെടുക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ പദ്ധതിയ്ക്ക് ആവശ്യമുള്ള ഭൂമിയുടെ ഓരോ പ്ലോട്ടിന്റേയും നിർദ്ദിഷ്ട ഉപയോഗം

പദ്ധതിയ്ക്ക് ആവശ്യമായി വരാവുന്ന അവസ്ഥയിലുള്ള ഭൂമി ഒന്നും തന്നെ ഡെവലപ്പർ വില വാങ്ങുകയോ, അന്യാധീനപ്പെടുത്തുകയോ, പാട്ടത്തിന് കൊടുക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലായെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

4.6 പദ്ധതിയ്ക്കായി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയുടെ അളവും സ്ഥാനവും

03.55 ആർ ഭൂമിയാണ് ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്ക് വിധേയമാക്കുന്നതിന് വേണ്ടി ഡെവലപ്പർ ശുപാർശ നൽകിയിട്ടുള്ളത്. ഇവ മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളിൽപ്പെട്ട ഭൂവിഭാഗങ്ങളാണ്. മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ നിർമ്മാണം നടത്തി വരുന്ന പാലത്തിന്റെ രണ്ട് അഗ്രങ്ങളിലുമായി എത്തി ചേരുന്ന ബൈ റോഡുക

ളുടെ ഇരുവശത്തുമുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളാണിവ. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ നിർദ്ദിഷ്ട അലൈൻമെന്റിൽ ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നില്ല.

ഇവയിൽ കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളോ, സ്വയം തൊഴിൽ സംരംഭങ്ങളോ തുടങ്ങി ഉപജീവനത്തിന് കാരണമാകുന്ന ഒരുതരത്തിലുമുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നില്ല.

4.7 ഭൂമിയുടെ സ്വഭാവം, തരം തിരിവ്, ഉപയോഗം, കൃഷി ഭൂമിയാണെങ്കിൽ ജലസേചന ലഭ്യതയും വിളവെടുപ്പ് രീതിയും

ഈ പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ റവന്യൂ രേഖകൾ പ്രകാരം പുരയിടം എന്ന കാറ്റഗറിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നവയാണ്. ഡെവലപ്പർ ഫീർഡിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള മാർക്കുകൾ പ്രകാരം ഇവ 05 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശത്തിലാണെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഇവ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളുടെ ഭാഗങ്ങളോ, ഒഴിഞ്ഞ് കിടക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗത്തിന്റെ ഭാഗമോ ആണ്. എന്നാൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളെ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്നൊഴികെ ബാക്കിയുള്ളവയിൽ ഗൗരവ സ്വഭാവത്തോടെ എന്തെങ്കിലും കൃഷി ചെയ്ത് വരുന്നതായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ജാതിയും, തെങ്ങും, വാഴയുമാണ് പ്രദേശത്ത് നിലനിൽക്കുന്ന പ്രധാന കാർഷിക വിളകളായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. പുഴയിൽ നിന്നുള്ള വെള്ളം ഉപയോഗിച്ചാണ് ഇവ കൃഷി ചെയ്യുന്നതെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

4.8 കൈവശ ഭൂമിയുടെ വലിപ്പം, ഉടമസ്ഥാവകശത്തിന്റെ രീതി, ഭൂമി വിതരണം, താമസ കെട്ടിടങ്ങളുടെ എണ്ണം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരണം

ഏറ്റെടുക്കാൻ ഡെവലപ്പർ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/ കുടുംബങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതാണ്. കൂടാതെ തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനത്തിന്റെ കൈവശത്തിലുള്ള പുഴ, റോഡ് പുറമ്പോക്ക് ഭൂമിയും ഭാഗികമായി ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല.

ഇതിൽ ഏറ്റവും കൂടിയ കൈവശ വിസ്തീർണ്ണം 39.46 ആറും, ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൈവശ വിസ്തീർണ്ണം 008.92 ആറുമാണ്. ഇതിൽ 02 എണ്ണം നിലവിലെ കൈവശക്കാർ വില വാങ്ങിയതാണെന്നും ബാക്കി വരുന്നവ പാരമ്പര്യമായി കൈമാറി കിട്ടിയതാണെന്നുമാണ് ബന്ധപ്പെട്ടവരുടെ പ്രതികരണങ്ങളിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

4.9 ഭൂമിയുടെ വില, ഉടമസ്ഥാവകാശത്തിൽ അടുത്ത കാലത്തുണ്ടായ വ്യത്യാസങ്ങൾ, അവസാനത്തെ മൂന്ന് വർഷത്തിൽ ഭൂമിയിന്മേലുണ്ടായ കൈമാറ്റവും ഉപയോഗവും

ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ, നിലവിലുള്ള റോഡിൽ നിന്ന് വഴി സൗകര്യം ലഭിക്കുന്നവയാണ്. ഭൂമിയുടെ സ്ഥാനം, സ്വഭാവം, ഇനം, വഴി സൗകര്യം, നിലവിലെ ഉപയോഗം തുടങ്ങിയ ഘടകങ്ങളാണ് ഭൂമിയുടെ വിലയെ സ്വാധീനിക്കുന്നത്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതും, വഴി സൗകര്യം ഉള്ളതിനാൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ സൗകര്യമുള്ളതുമായ ഭൂവിഭാഗങ്ങളുമാണ്. അതിനാൽ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾക്ക് ആകർഷകമായ വില ലഭിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ടെന്നാണ് നിരീക്ഷിക്കുന്നത്. പ്രാദേശികമായ അന്വേഷണത്തിൽ പ്രദേശത്തെ ഏറ്റവും കൂടിയ വില അറിന് 10 ലക്ഷം രൂപയെന്നും ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വില അറിന് 05.00 ലക്ഷം രൂപയെന്നുമാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ബാധിത ഭൂവിഭാഗങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശങ്ങളിൽ കഴിഞ്ഞ മൂന്ന് വർഷത്തിനുള്ളിൽ കൈമാറ്റം സംഭവിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 5

ബാധിത കുടുംബങ്ങൾ, ആസ്തികൾ, എണ്ണം മതിപ്പ് വില

ഒരു പദ്ധതിക്കുവേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കുന്നതു മുഖേന ഭൂമിയും മറ്റ് ആസ്തികളും നഷ്ടപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങളുടേയും സ്ഥാപനങ്ങളുടേയും എണ്ണത്തെയാണ് ആ പദ്ധതി മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ആഘാതത്തിന്റെ അളവ് കോലായി പരിഗണിയ്ക്കുന്നത്. അതിനാൽ സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാതത്തിന്റെ സ്വഭാവവും തീവ്രതയും തിട്ടപ്പെടുത്തുതിന് വേണ്ടി ബാധിത കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണവും നഷ്ടപ്പെടുന്ന ആസ്തികളുടെ മതിപ്പ് വിലയും കൃത്യമായി തന്നെ തിട്ടപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. ഇപ്രകാരം ലഭ്യമാകുന്ന സ്ഥിതി വിവരകണക്കുകളിൽ നിന്ന് മാത്രമേ ആഘാതത്തിനുള്ള ആശ്വാസ നടപടികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാൻ സാങ്കേതികമായി കഴിയുകയുള്ളുവെന്നും ബോധ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.

5.1. നേരിട്ട് ബാധിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഡെവലപ്പർ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെയും, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണസ്ഥാപനത്തിന്റെയും ഉടമസ്ഥതയിലും (പുഴ,പുഴ പുറമ്പോക്ക്) കൈവശത്തിലുമുള്ളതാണെന്നുമാണ് ഫീൽഡ് ഇൻവെസ്റ്റിഗേഷനിൽ നിന്ന് വെളിവാവിട്ടുള്ളത്. ഇതിൽ 03 ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ അലൈൻമെന്റിൽ ഉൾപ്പെടുവരുന്ന സാഹചര്യമില്ല. ബാധിയ്ക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങളേയും, ചമയങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച വിശദമായ സ്റ്റേറ്റ് മെന്റ് അനുബന്ധമായി ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

5.2 വനാവകാശം നഷ്ടപ്പെടുന്ന പട്ടിക വർഗ്ഗക്കാരും മറ്റ് വനവാസികളും ഉൾപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ

വനാവകാശം നഷ്ടപ്പെടുന്ന തരത്തിലുള്ള ഭൂമിയൊന്നും ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ളവയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല. അതിനാൽ തന്നെ ഈ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങൾ ഒന്നും തന്നെ ബാധിതസമൂഹത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ലായെന്ന് കാണുന്നു.

5.3 പൊതു വിഭവങ്ങൾ ഉപജീവന മാർഗ്ഗമായി ആശ്രയിച്ചിരുന്നവയിൽ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നത് മുഖേന അവ നഷ്ടപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ

പൊതു വിഭവങ്ങൾ ഉപജീവന മാർഗ്ഗമായി ആശ്രയിച്ചിരുന്നവയിൽ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നത് മുഖേന അവ നഷ്ടപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ പദ്ധതി പ്രദേശത്ത് ഉൾപ്പെടുന്നതായി പരിശോധനയിൽ കണ്ടെത്തിയിട്ടില്ല.

5.4 കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ വിവിധ പദ്ധതികൾ പ്രകാരം പതിച്ച് കിട്ടിയ ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ

ഏതെങ്കിലും പദ്ധതി പ്രകാരം സർക്കാർ പതിച്ച് നൽകിയിട്ടുള്ള ഭൂമിയൊന്നും തന്നെ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ലായെന്നാണ് പഠന സംഘത്തിന് മനസ്സിലായിട്ടുള്ളത്.

5.5 ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് മുമ്പ് മൂന്ന് വർഷമോ അതിലധികമോ കാലയളവിലായി നഗര പ്രദേശങ്ങളിലെ ഏതെങ്കിലും ഭൂമിയിൽ താമസിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾ

പദ്ധതി പ്രദേശം ഗ്രാമ പശ്ചാത്തതിന്റെ പരിധിയിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനത്തിന്റെ വക ഭൂമി (പുഴ), ബൈ റോഡുകളുടെ ഭാഗങ്ങൾ, എന്നിവ പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രദേശത്ത് ഭാഗികമായി ഉൾപ്പെടുവരുന്നുണ്ട്. ഇവ ഒഴിച്ച് നിറുത്തിയാൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/ കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശത്തിലാണ്. ഭൂവുടമകളിൽ 03 പേർ പദ്ധതി പ്രദേശത്തിന്റെ സമീപങ്ങളിൽ താമസിച്ച് വരുന്നതായിട്ടാണ് അറിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ബാക്കിവരുന്ന ഭൂവുടമകൾ ജില്ലയിലെ മറ്റ് പ്രദേശങ്ങളിൽ താമസിച്ച് വരുന്നതായിട്ടും അവരുടെ പ്രതികരണത്തിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്.

5.6 മൂന്ന് വർഷമോ അതിലധികമോ കാലയളവിലായി ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമി പ്രാഥമിക ജീവനോപാധിയായി ആശ്രയിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾ

ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതും പ്രധാനമായും പാർപ്പിടാവശ്യത്തിനും കൃഷിക്കുമായി ഉപയോഗിച്ച് വരുന്നവയുമാണ്. തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനത്തിന്റെ കൈവശത്തിലുള്ള ഭൂമി (പുഴ പുറമ്പോക്ക്) ഭാഗികമായും ഏറ്റെടുക്കേണ്ടുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുത ഭൂവിഭാഗങ്ങളെ പ്രാഥമിക ജീവനോപാധിയായി ആശ്രയിക്കുന്ന ഒരു കുടുംബവും പ്രദേശത്തിലില്ലായെന്നാണ് ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

5.7 സ്വന്തം ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നില്ലായെങ്കിലും പദ്ധതിയുടെ പരോക്ഷ ആഘാതം അനുഭവിയ്ക്കേണ്ടിവരുന്ന കുടുംബങ്ങൾ

പദ്ധതി മുഖേന വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ള പാലം യാഥാർത്ഥ്യമാകുന്നതോടെ ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടുത്തേണ്ടി വരുന്നവർ ഉൾപ്പെടെ പ്രദേശവാസികൾക്ക് പ്രയോജനങ്ങൾ/നേട്ടങ്ങളാണ് പ്രധാനമായും അനുഭവവേദ്യമാകുന്നത്. അന്വേഷണത്തിൽ പദ്ധതി മുഖേന പരോക്ഷ ആഘാതം ഏൽക്കേണ്ടി വരുന്ന കുടുംബങ്ങൾ പ്രദേശത്ത് ഉള്ളതായി കാണുന്നില്ല.

5.8 ഉൽപാദന സ്വത്തുകളുടെയും പ്രധാന ഭൂമിയുടെയും പട്ടിക.

നിർദ്ദിഷ്ട പ്രദേശത്ത്, വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കാർഷിക വ്യാവസായിക സംരംഭങ്ങളൊന്നും തന്നെ പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നില്ല. അതിനാൽ സവിശേഷമായ ഉൽപാദന സ്വത്തുകളൊന്നും തന്നെ പദ്ധതി പ്രദേശവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വിഷയമാകുന്നില്ലായെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നു.

അദ്ധ്യായം 6

സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക- സാംസ്കാരിക രൂപരേഖ

ബാധിത വ്യക്തികളുടെ എണ്ണം, സാമൂഹിക വിഭാഗം, ഗാർഹിക വലിപ്പം, തൊഴിൽ രീതി എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ ശേഖരിക്കുകയായിരുന്നു പഠനത്തിന്റെ ഭാഗമായുള്ള സർവ്വേയുടെ പ്രധാന ലക്ഷ്യമായി നില നിന്നിരുന്നത്. ബാധിയ്ക്കപ്പെടുന്ന ജനവിഭാഗത്തിലും, സമൂഹത്തിലും സംഭവിക്കുന്ന ഗുണങ്ങളും ദോഷങ്ങളും വിലയിരുത്താൻ ഈ വിവര ശേഖരണ പ്രക്രിയ പഠനത്തിൽ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു ഘട്ടമായിരുന്നു.

6.1 പദ്ധതി പ്രദേശത്തിലെ ജനസംഖ്യാപരമായ വിശദാംശങ്ങൾ

04 വ്യക്തികളുടെ /കുടുംബങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളാണ് പദ്ധതിയ്ക്കുവേണ്ടി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ളതെന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്. പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ കമ്മ്യൂണിറ്റി തരം തിരിവ് പരിശോധിച്ചതിൽ ബാധിത സമൂഹം പ്രധാനമായും ഹിന്ദു, വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവരാണെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുള്ളത്.

തൊഴിൽ രീതി

വ്യക്തികളുടെ തൊഴിൽ, സമൂഹത്തിലെ അവരുടെ സ്ഥാനം നിർണ്ണയിക്കുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. സാമ്പത്തികമായി സമ്പന്നമായ ഒരു കുടുംബത്തിന് ആകർഷകമായ എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളും നേടാൻ കഴിയുന്നു. എന്നാൽ

ദുർബ്ബല വിഭാഗങ്ങൾ അവരുടെ നിലനിൽപ്പിനായിട്ടാണ് പോരാടേണ്ടിവരുന്നത്. ബാധിത പ്രദേശത്തെ ജനസമൂഹത്തിൽ സമ്മിശ്ര സാമ്പത്തിക രീതിയാണ് നില നിൽക്കുന്നതെന്നാണ് കണക്കെടുപ്പിൽ വ്യക്തമാകുന്നത്. കുടുംബത്തലവൻമാരിൽ വിദേശ ജോലി, സ്വയം തൊഴിൽ, പ്രൈവറ്റ് കമ്പനി, കൃഷി തുടങ്ങി വിവിധ സംരംഭങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവർ ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്.

6.2 വരുമാനം, ദാരിദ്ര്യം-നിലവാരം

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതി പ്രദേശത്ത് താമസിച്ച് വരുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ ജീവിത നിലവാരം വിശകലനം ചെയ്തതിൽ ഇടത്തരം ജീവിത നിലവാരത്തിലൂടെയാണ് മിക്കവാറും കുടുംബങ്ങൾ ജീവിച്ച് പോകുന്നതെന്നാണ് കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ബാധിക്കപ്പെടുന്നവരിൽ മുഴുവൻ കുടുംബങ്ങളും ഏ.പി.എൽ. വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നവരാണെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുന്നുണ്ട്. മാസവരുമാനം 30,000 രൂപാമുതൽ 90,000 രൂപ വരെ ആർജ്ജിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളാണ് ബാധിത ഭൂവുടമകളായി വരുന്നതെന്നുമാണ് പഠന സംഘത്തിന് ബന്ധപ്പെട്ടവരുടെ പ്രതികരണങ്ങളിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

6.3 ദുർബ്ബല വിഭാഗങ്ങൾ

ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന അധിക ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശ ഭൂമിയാണ് ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്നത്. കുടിയൊഴിപ്പിക്കൽ പോലുള്ള ആഘാതങ്ങൾ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കാത്തതിനാൽ ദുർബ്ബല വിഭാഗത്തിൽപ്പെടുന്ന കുടുംബാംഗങ്ങളുടെ കണക്കെടുപ്പിന്/അവലോകനത്തിന് വലിയ പ്രസക്തിയില്ലായെന്നാണ് വിലയിരുത്താൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

6.4 ഭൂമി വിനിയോഗവും ഉപജീവനവും

ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ പ്രധാനമായും പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഭൂമിയുടെ ഭാഗങ്ങളോ, ഒഴിഞ്ഞ് കിടക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ ഭാഗമോ ആയിട്ട് വരുന്നവയാണ്. ഒരു കൈവശ ഭൂവിഭാഗവും പൂർണ്ണമായി ഏറ്റെടുക്കുന്ന സ്ഥിതി വിശേഷമില്ല. പ്രസ്തുത ഭൂവിഭാഗങ്ങളെ ഉപജീവനത്തിനുള്ള മുഖ്യ വരുമാനം ലഭിക്കുന്ന തരത്തിൽ ഭൂവുടമകൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതായി/ആശ്രയിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ഏതെങ്കിലും കുടുംബങ്ങളുടെ ഉപജീവന മാർഗ്ഗത്തെ ദോഷപ്പെടുത്തുമെന്ന് വിലയിരുത്താൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

6.5 പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ

പദ്ധതിയ്ക്കു വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കാൻ തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് കാരണമാകാവുന്ന കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളോ വാണിജ്യ സ്ഥാപനങ്ങളോ മറ്റ് സംരംഭങ്ങളോ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ പദ്ധതിയുടെ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് യാതൊരു മാറ്റവും ഉണ്ടാകുന്ന സാഹചര്യം ഇല്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളത്.

6.6 പ്രാദേശിക ഉപജീവനത്തിന് കാരണമാകുന്ന ഘടകങ്ങൾ

പൊതുജനങ്ങൾ സമ്മേളിക്കുന്ന ബൃഹത്തായ കച്ചവട/വാണിജ്യ സമുച്ചയങ്ങളോ, പ്രശസ്തമായ ആരാധനാലയങ്ങളോ മുഖേന ബാധിത കുടുംബങ്ങൾക്ക് ഉപജീവനത്തിന് കാരണമാകുന്ന സംരംഭങ്ങളൊന്നും ഏറ്റെടുക്കൽ പ്രദേശത്ത് ഉൾപ്പെട്ട് വരുന്നതായി കാണുന്നില്ല.

6.7 രക്തബന്ധക്രമങ്ങളും സാമൂഹിക സാംസ്കാരിക സംഘടനയും

പൊതുസ്ഥലങ്ങൾ ഒഴിച്ച് നിറുത്തിയാൽ, ഏറ്റെടുക്കേണ്ടുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശത്തിലാണ്. ഇതിൽ 03 ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ പാരമ്പര്യമായി നിലവിലെ ഭൂവുടമകൾക്ക് ലഭ്യമായതാണെന്നാണ് സർവ്വേയിൽ ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ബാധിതപ്പെടുന്ന ഭൂവുടമകളെ/ കുടുംബങ്ങളെ മൊത്തമായി വിലയിരുത്തിയതിൽ മുഴുവനും ന്യൂക്ളിയർ കുടുംബങ്ങളായി കഴിഞ്ഞ് വരുന്നവരാണെന്നാണ് അവരുടെ പ്രതികരണങ്ങളിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

6.8 ഭരണസംഘടനകൾ

പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂപ്രദേശത്ത് ഒരു തരത്തിലുമുള്ള ഭരണ സംഘടനകളുടെ കാര്യലയങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നില്ല.

6.9 രാഷ്ട്രീയ സംഘടനകൾ

രാഷ്ട്രീയ സംഘടനകളുടെ ഓഫീസ് പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന/ നടന്നുവരുന്ന കെട്ടിടങ്ങളൊന്നും തന്നെ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങളിൽ നിലനിൽക്കുന്നില്ല.

6.10 സാമുദായികാധിഷ്ഠിത പൗരസംഘടനകൾ

ബാധിത പ്രദേശത്ത് സാമുദായികാധിഷ്ഠിത പൗരസംഘടനകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യലയങ്ങൾ ഒന്നും തന്നെ പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നതായി കാണുന്നില്ലായെന്നാണ് ഇൻവെസ്റ്റിഗേഷനിൽ നിന്ന് ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

6.11 പ്രാദേശിക ചലനാത്മകതയും ചരിത്രപരമായ പരിണാമ പ്രക്രിയയും

പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതോടെ നിർദ്ദിഷ്ട പ്രദേശത്തിന്റെ നിലവാരവും പ്രദേശത്തിലെ ജനസമൂഹത്തിന്റെ പ്രതീക്ഷകളും ഉയരുന്ന തരത്തിലുള്ള ഒരു ചലനാത്മകത സൃഷ്ടിയ്ക്കപ്പെടാമെന്ന് കാണേണ്ടി വരുന്നുണ്ട്. ചരിത്രപരമായി പ്രധാന്യം അർഹിക്കുന്ന ഭൗതിക സംഗതികളൊന്നും തന്നെ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രദേശത്ത് ഇല്ലാത്തതിനാൽ പദ്ധതി മുഖേന ചരിത്രപരമായ മാറ്റങ്ങൾ

ഈതരും തന്നെ സംഭവിക്കേണ്ടുന്ന സാഹചര്യമില്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിക്കാൻ സാധിക്കുന്നത്. എന്നാൽ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതി വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ടതല്ലെങ്കിലും പ്രദേശത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ചരിത്ര പ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു സംരംഭമായി മാറാവുന്ന സാഹചര്യമുണ്ടെന്നും നിരീക്ഷിക്കേണ്ടി വരുന്നുണ്ട്.

6.12 ജീവിത സാഹചര്യങ്ങളുടെ ഗുണനിലവാരം

പദ്ധതിയാൽ ബാധിതപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾ ഇടത്തരം ജീവിത സാഹചര്യങ്ങളിൽ കഴിഞ്ഞ് വരുന്നതായിട്ടാണ് സർവ്വേയിൽ നിന്ന് വെളിവാക്കിയിട്ടുള്ളത്. അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ ലഭ്യത ജീവിത നിലവാരത്തെ ഒരു പരിധിവരെ ഉയർത്തി നിറുത്തുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ ഇടത്തരം സാമ്പത്തിക ശേഷിയിലുള്ളവരായതിനാൽ ജീവിത നിലവാരം അതേപടി നിലനിറുത്താൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 7

സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി

2013 ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നിയമത്തിലെ 4-ാം വകുപ്പിലെ 6-ാം ഉപവകുപ്പ് അനുസരിച്ച് സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത അവലോകന പ്രക്രിയയിൽ സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതിയും തയ്യാറാക്കേണ്ടതുണ്ട്. പദ്ധതിയാൽ ബാധിതപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് ഉണ്ടാകാവുന്ന പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതിന് ഏറ്റെടുക്കേണ്ട അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തൽ നടപടികൾ ലിസ്റ്റ് ചെയ്ത് കൊണ്ടുള്ള ഒരു സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതിയ്ക്കാണ് രൂപം നൽകേണ്ടത്. ഇങ്ങനെയുള്ള നടപടികൾ ഒരു സ്കീമിൻ കീഴിലോ, പ്രോഗ്രാമിൻ കീഴിലോ അതത് സംഗതികളിൽ കേന്ദ്ര - സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നതിനെക്കാൾ കുറവായിരിക്കാൻ പാടുള്ളതല്ലായെന്നും നിഷ്കർഷിക്കുന്നുണ്ട്.

7.1 ലഘൂകരണ സമീപനം

ഭൂമി, പാർപ്പിടം, ഉപജീവന മാർഗ്ഗം എന്നിവ നഷ്ടപ്പെടുന്നതു മൂലമേ ഉണ്ടാകുന്ന ആഘാതത്തിന്റെ തീവ്രതയാണ് ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ വിഷയത്തിലെ ഏറ്റവും ശ്രദ്ധേയമായ സംഗതി. ഇത് ഉണ്ടാകുന്ന മാനസിക/ ഭൗതിക ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ അളന്ന് തിട്ടപ്പെടുത്താൻ കഴിയുകയില്ലെന്നതാണ് യാഥാർത്ഥ്യമായി നിലനിൽക്കുന്നത്. ഭൗതികമായ നഷ്ടത്തിനപ്പുറം വൈകാരിക ബന്ധമുള്ള സ്വത്തുക്കളുടെ നഷ്ടമാണ് പലപ്പോഴും ഉണ്ടാകുന്നത്. അതിനാൽ ബാധിത സമൂഹത്തിന്റെ ഭൗതികവും വൈകാരികവുമായ നഷ്ടങ്ങളെ പരിഗണിച്ചു കൊണ്ടുള്ള ഒരു സമീപനമാണ് ലഘൂകരണ നടപടികളിൽ സ്വീകരിക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ളത്.

നഷ്ടപരിഹാരം നിർണ്ണയിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ നിയമം ഉദ്ദേശിക്കുന്ന അർത്ഥത്തിലും, ഭൂവുടമകൾക്ക് സ്വീകാര്യവുമായ നിലവാരത്തിലും എത്താൻ ശ്രമിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഏറ്റെടുക്കലിനെ തുടർന്ന് ഭാഗികമായ രീതിയിൽ ഭൂമിയോ കെട്ടിടമോ അവശേഷിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, വകുപ്പ് 94 പ്രകാരം ഭൂവുടമയുടെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചുള്ള ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു സാങ്കേതിക തടസ്സവും ഉണ്ടാകുന്നത് അഭികാമ്യമല്ല. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുമായി ചേർന്ന് വരുന്ന ചമയങ്ങൾക്ക് കൂടി ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതുമാണ്. കൂടാതെ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിയ ശേഷം മാത്രം ഭൂമിയും മറ്റ് സ്വത്തുക്കളും ഏറ്റെടുക്കുക, ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികളിൽ കാലതാമസം ഉണ്ടാകാതിരിക്കു

കി, മുഴുവൻ നടപടികളിലും സുതാര്യത ഉറപ്പാക്കുക, ഭൂവുടമകളെ വിശ്വാസത്തിൽ എടുത്ത് കൊണ്ട് തന്നെ ചട്ടപ്രകാരമുള്ള നടപടികൾ പൂർത്തിയാക്കുക തുടങ്ങിയ സമീപനങ്ങൾ ആഘാത ദുരീകരണത്തിന് ഏറെ പ്രയോജനം ചെയ്യുമെന്ന് കാണുന്നു.

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ 04 വ്യക്തികളുടെ/കുടുംബങ്ങളുടെ കൈവശത്തിലാണ്. അതിനാൽ പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ 04 കുടുംബങ്ങളെ നേരിട്ട് ബാധിക്കുന്നതായി വിലയിരുത്തേണ്ടി വരുന്നു. എന്നാൽ ആരുടെയെങ്കിലും ഉപജീവന മാർഗ്ഗത്തെയോ കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളെയോ, തൊഴിലിനെയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ഒരു തരത്തിലും ബാധിക്കുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ പുനരധിവാസ-പുനസ്ഥാപന പാക്കേജ് പ്രകാരമുള്ള ആശ്വാസ നടപടികളോ, അതിനെക്കാൾ കൂടുതലായ മറ്റ് നടപടികളുടെ ശുപാർശകൾക്കോ, പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കലിൽ വിഷയമാകുന്നില്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിയുന്നത്.

7.2 ആഘാതം ഒഴിവാക്കുന്നതിനോ, ലഘൂകരിക്കുന്നതിനോ, നഷ്ടം നികത്തുന്നതിനോ വേണ്ടിയുള്ള നടപടികൾ

ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടുന്നവർ, ഭൂമിയും പാർപ്പിടവും ഭാഗികമായോ പൂർണ്ണമായോ നഷ്ടപ്പെടുന്നവർ, ജീവനോപാധികൾ/ തൊഴിൽസ്ഥാപനങ്ങൾ/തൊഴിലുകൾ നഷ്ടപ്പെടുന്നവർ തുടങ്ങി വിവിധ തരത്തിലുള്ള ആഘാതങ്ങളാണ് ബാധിത സമൂഹത്തിന് സാധാരണയായി ഏൽക്കേണ്ടി വരുന്നത്. ഇതിനു പുറമെ പൊതു സാമൂഹിക സ്വത്തുക്കളും പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങളും ബാധിതപ്പെടാം. ഇതിനുവേണ്ടി 29-12-2017 ലെ ജി.ഒ.(കൈയെഴുത്ത്) നമ്പർ 448/2017 ആർ.ഡി.സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരമുള്ള പുനരധിവാസ പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജും നിയമത്തിൽ മൂന്നാം ഷെഡ്യൂളായി പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള പശ്ചാത്തല സംവിധാനവും കൊണ്ട് ആഘാതങ്ങൾക്ക് ഒരു പരിധിവരെ ദുരീകരണം ഉണ്ടാക്കാവുന്നതാണ്.

നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ, ആരുടെയെങ്കിലും ഉപജീവന മാർഗ്ഗത്തേയോ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൂഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്കും, നഷ്ടപ്പെടുന്ന മറ്റ് ചമയങ്ങൾക്കും ന്യായമായതും ഭൂവുടമകൾക്ക് സ്വീകര്യവുമായ നഷ്ട പരിഹാരം നൽകി കൊണ്ട് തന്നെ ബാധിത സമൂഹത്തിന്റെ ആശങ്കകളെ പരിഹരിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്.

7.3 പുനരധിവാസം, പുനഃസ്ഥാപനം, നഷ്ടപരിഹാരം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിയമത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന നടപടികൾ

2013 ലെ ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ നിയമസുരരിച്ച് കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന ജനസമൂഹത്തിന് പുനരധിവാസ - പുനഃസ്ഥാപന അവകാശം പ്രദാനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിലുള്ള സാഹചര്യം പരിഗണിച്ച്, നിയമം അനുശാസിക്കുന്ന ആനുകൂല്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ച് കൊണ്ട്, കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന സമൂഹത്തിന് കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെട്ട പുനരധിവാസ - പുനഃസ്ഥാപന സംവിധാനം ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു നയത്തിന് 29.12.2017 ലെ ജി.ഒ. (കൈ) നമ്പർ 448/2017/ആർ.ഡി. ഉത്തരവ് പ്രകാരം സംസ്ഥാന സർക്കാർ രൂപം നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 2013 നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31 അനുസരിച്ചാണ് കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് പുനരധിവാസ പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജിന്റെ ആനുകൂല്യം ലഭിക്കുന്നത്. ബാധിത കുടുംബത്തെ ഒരു യൂണിറ്റായി പരിഗണിച്ച് കൊണ്ട്, ഏറ്റെടുക്കുന്ന സ്വത്ത് വകകൾക്ക് നഷ്ടപരിഹാരം നൽകുന്നതിന് പുറമെയാണ് പുനരധിവാസ - പുനഃസ്ഥാപന സംവിധാനങ്ങൾ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നത്. ഇതനുസരിച്ച് വീട് നഷ്ടപ്പെടുന്നവർക്ക് പകരം വീട്, ജലസേചന പദ്ധതികൾക്കുവേണ്ടിയാണ് ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതെങ്കിൽ പകരം ഭൂമി, നഗരവൽക്കരണത്തിനാണ് ഏറ്റെടുക്കുന്നതെങ്കിൽ വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത ഭൂമിയുടെ 20%, നഷ്ടപരിഹാരത്തിന് തുല്യമായ നിരക്കിൽ ഭൂവുടമകൾക്കായി സംവരണം, തൊഴിൽ നഷ്ടപ്പെടുന്നവർക്ക് പകരം തൊഴിൽ അഥവാ ഒറ്റത്തവണ ധനസഹായം അല്ലെങ്കിൽ 20 വർഷത്തേക്ക് വാർഷിക വേതനം, ഉപജീവനഗ്രാന്റ്, ഗതാഗത ചെലവ്, പുനഃസ്ഥാപന സഹായം എന്നിവ ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള അവകാശങ്ങൾ ഉണ്ട്.

ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുടേയും അതിലെ ചമയങ്ങളുടേയും നഷ്ടപരിഹാരം നിർണ്ണയിക്കുന്നതിന് പാലിക്കേണ്ടുന്ന നടപടി ക്രമങ്ങൾ നിയമത്തിൽ വ്യക്തമായി പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. ഭൂമിയുടെ കമ്പോള വില നിർണ്ണയിക്കുന്നതിന്, കഴിഞ്ഞ മൂന്ന് വർഷത്തിനുള്ളിൽ സമാന സ്വഭാവത്തിലുള്ള ഭൂമികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള വിലയാധാരങ്ങളിൽ ഏറ്റവും കൂടിയ വിൽപ്പന വില സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അമ്പത് ശതമാനം ആധാരങ്ങളിലെ വിലയുടെ ശരാശരിയോ, പൊതു ആവശ്യങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റെടുത്തിരുന്ന ഭൂമിക്ക് അനുവദിച്ചിരുന്ന തുകയോ പരിഗണിച്ച ശേഷം, ഗ്രാമ പ്രദേശമാണെങ്കിൽ, നഗരപ്രദേശത്തിൽ നിന്നുള്ള ദൂരത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി 1 മുതൽ 2 വരെയുള്ള ഒരു ഗുണന ഘടകത്തിന്റെ ഫലവും ചേർത്ത് പരിഗണിക്കുന്നു. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചമയങ്ങൾ അഥവാ മറ്റ് ആസ്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിലയും കൂടി ചേർത്ത് കിട്ടുന്ന ആകെ തുകയുടെ 100%തുക സൊലേഷ്യമായും ചേർത്താണ് ഭൂവുടമയ്ക്ക് നൽകുന്നത്. കൂടാതെ വ്യക്ഷങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ വനം/ കൃഷി വകുപ്പുമായി ചേർന്ന് അവയുടെ വിലയും നിർണ്ണയിച്ച് നൽകുന്നു.

7.4 പദ്ധതി റിപ്പോർട്ടിൽ തന്നെ അർത്ഥനാധികാരി ഏറ്റെടുക്കുമെന്ന് വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുള്ള നടപടികൾ

പദ്ധതിയ്ക്കായി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്ന ഭൂമിയുടേയും അതിലെ ചമയങ്ങളുടേയും നഷ്ട പരിഹാര ചെലവ് വഹിക്കുന്നത് കൂടാതെ മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങളൊന്നും തന്നെ ഏറ്റെടുക്കാൻ നിലവിൽ തീരുമാനങ്ങളില്ലായെന്നാണ് അർത്ഥനാ

ധികാരങ്ങളുടെ പ്രതിനിധിയിൽ നിന്ന് പഠന സംഘത്തിന് നേരിൽ അറിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

7.5 സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ വേളയിൽ തിരിച്ചറിഞ്ഞ, പദ്ധതി രൂപകൽപനയിലെ മാറ്റങ്ങൾ, വിവിധ ഗ്രൂപ്പുകളിലുടനീളമുള്ള ആഘാതങ്ങളുടെ വ്യാപ്തിയും തീവ്രതയും പരിഹരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ അധിക നടപടികൾ

പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം ഇതിനകം തന്നെ ആരംഭിക്കുകയും ഏകദേശം 25 ശതമാനത്തോളം പൂർത്തീയായ അവസ്ഥയിലുമാണ്. പാലത്തിനും അപ്രോച്ച് റോഡിനും വേണ്ടി ആവശ്യമായി വരുന്നതും, ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികൾക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ടതുമായ സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി അലൈൻമെന്റ് പ്രകാരമുള്ള ഭൂമി മുൻകൂറായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിന് ഏതാനും ഉടമകൾ അനുവാദം നൽകിയിട്ടുണ്ടെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

ഈ സാഹചര്യം പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ആഘാതങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്ന തരത്തിൽ സമാന്തര സ്ഥലങ്ങളുടെ ലഭ്യത, പദ്ധതിക്ക് വേണ്ട ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ അളവിലുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ശുപാർശയെന്നോടൊന്നിച്ച് സംഗതിയിലുള്ള പരിശോധന, തുടങ്ങി നിയമം/ചട്ടങ്ങൾ അനുശാസിക്കുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങളുടെ പരിശോധനകൾക്ക് വലിയ പ്രസക്തി ഉള്ളതായി പഠന സംഘം വിലയിരുത്തുന്നില്ല.

ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ മുഖേന പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

അന്വേഷണത്തിൽ ബന്ധപ്പെട്ട ഭൂവുടമകളിൽ പലരും അലൈൻമെന്റ് പ്രകാരമുള്ള ഭൂമി മുൻകൂറായി ഉപയോഗിച്ചു കൊള്ളാൻ അനുവാദം നൽകിയിട്ടുള്ളതായും കാണുന്നു. ഈ സഹചര്യത്തിൽ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്കും ചമയത്തിനും(ചുറ്റുമതിൽ) ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിക്കൊണ്ട് തന്നെ ബാധിത സമൂഹത്തിന്റെ ആഘാതങ്ങൾ ദുരീകരിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നു.

7.6 ഓരോ ലഘൂകരണ തന്ത്രത്തിനും വിശദമായ പ്രവർത്തനങ്ങളും സമയപരിധിയും ഉൾപ്പെടുത്തി കൊണ്ടുള്ള ലഘൂകരണ പദ്ധതി

ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ വിഷയത്തിൽ നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഭൂമിയ്ക്കും മറ്റ് ആസ്തികൾക്കും നിയമം അനുശാസിക്കും പ്രകാരമുള്ള നടപടികളിലൂടെ ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം ലഭിക്കുന്നതുകൊണ്ട് മാത്രം പദ്ധതി കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ആഘാതങ്ങൾ സാധാരണയായി ദുരീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. ഭൂമി മാത്രമായോ, ഭൂമിയും വ്യാപര സ്ഥാപനങ്ങളോ, തൊഴിൽ സംരംഭങ്ങളോ, ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങളോ നഷ്ടപ്പെടുക തുടങ്ങിയ പ്രത്യക്ഷ ആഘാതങ്ങളാണ് സാധാരണയായി ബാധിത സമൂഹത്തിന് പ്രധാനമായും ഉണ്ടാകുന്നത്.

എന്നാൽ പഠന വിധേയമായ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ മുഖേന ഒരു കുടുംബത്തെ പോലും കുടിയിറക്കപ്പെടേണ്ടി വരുന്ന സാഹചര്യമില്ല. മറ്റ് ഗുരുതരമായ ആഘാതങ്ങളൊന്നും തന്നെ പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നതായി കാണുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്ന സാഹചര്യമാണ് പ്രധാനമായും സംഭവിക്കുന്നത്. അതിനാൽ ഭൂവുടമകളെ കുടി വിശ്വാസത്തിലൊതുക്കുകയാണ് ഭൂമിയ്ക്കും അതിനോട് ചേർന്ന ആസ്തികൾക്കും നിയമം നിഷ്കർഷിക്കുന്ന തരത്തിൽ ന്യായമായതും ഭൂവുടമകൾക്ക് സ്വീകര്യവുമായ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകാൻ കഴിയുന്നതോടെ ടി നഷ്ടപ്പെടലിലൂടെ ഉണ്ടാകുന്ന ആഘാതം/ഉൽകണ്ഠ ഒരുപരിധിവരെ പരിഹരിയ്ക്കപ്പെടാമെന്ന് കാണാവുന്നതാണ്.

പദ്ധതി പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിനു വേണ്ടി നിലവിലുള്ള കുറച്ച് വൃക്ഷങ്ങൾ മുറിച്ച മാറ്റപ്പെടേണ്ടി വരുന്ന സാഹചര്യവും ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. വൃക്ഷങ്ങൾ മുറിച്ച മാറ്റുന്നതു മുഖേനയുള്ള പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങൾ, വൈദ്യുത വിതരണ സംവിധാനത്തിനുണ്ടാകുന്ന പുനർക്രമീകരണം എന്നിവ പരിസരവാസികൾ അനുഭവിയ്ക്കേണ്ടി വരുന്ന പരോക്ഷ ആഘാതങ്ങളിൽ ചിലതാണെന്ന് കാണേണ്ടി വരുന്നു. ഭൂമിയും, ചമയങ്ങളും വൃക്ഷങ്ങളും നഷ്ടപ്പെടുന്നതുമുഖേനയുള്ള നഷ്ടങ്ങൾ ദൂരികരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ പരിഹാര മാർഗ്ഗങ്ങളും സമയക്രമവും നിയമത്തിൽ തന്നെ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആഘാത ദൂരീകരണത്തിന് കൂടുതൽ ആനുകൂല്യങ്ങൾ വാഗ്ദാനം ചെയ്ത് കൊണ്ടുള്ള ഒരു നയ രൂപീകരണത്തിന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ രൂപം നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ പുനരധിവാസ-പുനസ്ഥാപന പാക്കേജിന്റെ ആനുകൂല്യം പ്രദാനം ചെയ്യേണ്ട തരത്തിലുള്ള ആഘാതങ്ങളൊന്നും ഒന്നും തന്നെ സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ലായെന്നത് ശ്രദ്ധേയമായ സംഗതിയാണെന്നും കാണേണ്ടതുണ്ട്.

7.7 ഏറ്റെടുക്കാൻ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണെന്നും, നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടവയിൽ തന്നെ ഏറ്റെടുക്കാൻ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമല്ലാത്തതാണെന്നും അർത്ഥനായി കാരി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള നടപടികൾ

ബാധിത സമൂഹത്തിന് ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള ആഘാതങ്ങൾ ദൂരീകരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന ചെലവ് ലഭ്യമാക്കുന്നത് ഒഴിച്ച് നിറുത്തിയാൽ പ്രത്യേകിച്ച് എന്തെങ്കിലും പ്രവർത്തനങ്ങൾ/ നടപടികൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണെന്നോ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടവയിൽ തന്നെ ഏതെങ്കിലും നടപടികൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ കഴിയുകയില്ലെന്നോ, എന്ന തരത്തിലുള്ള അഭിപ്രായമൊന്നും ഡെവലപ്പറിന്റെ ഭാഗത്ത് നിന്ന് പഠന സംഘത്തിന് ലഭിച്ചിട്ടില്ല

**അദ്ധ്യായം 8
സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി
സ്ഥാപന ചട്ടക്കൂട്**

സർക്കാർ സ്വകാര്യ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്ന നടപടികളിലും, ബന്ധപ്പെട്ട പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന അവകാശങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്ന വിഷയത്തിലും വിവിധ അധികാര സ്ഥാനങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ച് കൊണ്ട്, നിർവ്വഹണ ഉത്തരവാദിത്വവും അവയ്ക്കു

ഉള്ള സമയക്രമവും നിയമത്തിലും ചട്ടങ്ങളിലുമായി നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരുന്ന ഭൂമിയുടെ സ്വഭാവം, വിസ്തൃതി, ഉദ്ദേശം, ഉണ്ടാകാവുന്ന പരാതികൾ/ ആക്ഷേപങ്ങൾ എന്നിവ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് അധികാര സ്ഥാനങ്ങളെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നും ബോധ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.

കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ ഭരണ നിർവ്വഹണ വകുപ്പുകൾ, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ജില്ലാകളക്ടർ, പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുള്ള കമ്മീഷണർ, അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റർ, ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ അധികാരി തുടങ്ങിയവർക്കുള്ള ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ കൂടാതെ, പൊതുമരാമത്ത്, കൃഷി, വനം വകുപ്പുകൾക്കും ഈ വിഷയത്തിൽ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ വിവിധ അതോറിറ്റികൾ, കോടതികൾ എന്നീ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഇടപെടലുകളും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുവരുന്നുണ്ടെന്നും ബോധ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.

8.1 സ്ഥാപന ഘടനകളുടെ വിവരണവും ഓരോ ലഘൂകരണ നടപടികൾക്കും ഉത്തരവാദികളായ വ്യക്തികളും

ഭൂമി ആവശ്യപ്പെടുന്ന സ്ഥാപനം (അർത്ഥനാധികാരി) ഉൾപ്പെടെ പുനരധിവാസ- പുനഃസ്ഥാപന കമ്മീഷണർ, അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റർ, ജില്ലാകളക്ടർ, ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ അധികാരി തുടങ്ങിയവർക്ക് ആഘാത ദുരീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ വ്യക്തമായ ചുമതലകൾ നിയമത്തിൽ/ ചട്ടങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആഘാതങ്ങൾ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമെന്ന് കണ്ടെത്തുന്ന ബാധിത കുടുംബങ്ങളുടേയും വ്യക്തികളുടേയും വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് നിയമം അനുശാസിക്കുന്ന നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു കൊണ്ട് തയ്യാറാക്കുന്ന പരിഹാര മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്ന ശുപാർശയുടെ കരട് പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും, അക്ഷേപങ്ങളും പരാതികളും സ്വീകരിക്കുകയും അവ പരിഹരിച്ചു കൊണ്ടുള്ള അന്തിമ ശുപാർശ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന കമ്മീഷണർക്ക് നൽകേണ്ടതുമാണ്. കമ്മീഷണറുടെ അംഗീകാരത്തിന് പ്രകാരം പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് കൂടി ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികളോടൊപ്പം സമയ ബന്ധിതമായി പ്രാവർത്തികമാക്കേണ്ടതുണ്ട്. പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് അർഹതപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങൾക്കും വ്യക്തികൾക്കും ലഭ്യമാക്കുന്നതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം പുനരധിവാസ - പുനഃസ്ഥാപന കമ്മീഷണർക്കും, അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റർക്കുമാണ്. ഈ വിഷയത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന പരാതികൾ / ആക്ഷേപങ്ങൾക്ക് സെക്ഷൻ 64 പ്രകാരം ബന്ധപ്പെട്ട അതോറിറ്റിയാണ് പരിഹാരം നിർദ്ദേശിക്കാനുള്ളത്.

8.2.സർക്കാരിതര സ്ഥാപനങ്ങളുടേതായ പങ്കാളിത്തം ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് സംബന്ധിച്ച വിവരം

പഠന സംഘത്തിന്റെ അന്വേഷണത്തിൽ, ബാധിക്കപ്പെടുന്ന സമൂഹത്തിന് കൂടുതൽ ആശ്വാസം പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതിന് കാരണമാകാവുന്ന ഏതെങ്കിലും പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ തക്ക സർക്കാരിതര സ്ഥാപനങ്ങൾ മുന്നോട്ട് വരുന്ന സാഹചര്യം പദ്ധതി പ്രദേശത്ത് ഉള്ളതായി ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടില്ല.

8.3 ആവശ്യമായ ശേഷിയും സാങ്കേതിക സഹായം ഉൾപ്പെടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കാനുള്ള പദ്ധതിയും ഉണ്ടെങ്കിൽ അവ സംബന്ധിച്ച സൂചനയും

ഏറ്റെടുക്കൽ മുഖേന നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഭൂമിക്കും, മറ്റ് ആസ്തികൾക്കും നഷ്ടപരിഹാരം നൽകുന്നതു കൊണ്ട് മാത്രം ബാധിത സമൂഹത്തിനുണ്ടാകുന്ന ആഘാതങ്ങൾ സാധാരണയായി ദുരീകരിക്കാൻ കഴിയുകയില്ലായെന്നത് ശ്രദ്ധേയമായ വസ്തുതയായി നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ഏറ്റെടുക്കൽ നടപടികളോടൊപ്പം തന്നെ സാധാരണയായി പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന സംവിധാനങ്ങൾ കൂടി ലഭ്യമാക്കി കൊണ്ടാണ് നടപടികൾ പൂർത്തിയാക്കുന്നത്. ഇതിന് പദ്ധതിയുടെ നിർവ്വഹണ വകുപ്പ്, ഭൂമിയേറ്റെടുക്കലിന് ഉത്തരവാദപ്പെട്ട വകുപ്പ്/ അധികാരികൾ, തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് ചുമതലകൾ നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആഘാത ദുരീകരണ നടപടികൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ സാങ്കേതിക സഹായം ഉൾപ്പെടെയുള്ള ശേഷി മുകളിൽ വിവരിച്ച വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഉണ്ടെന്നാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുന്നത്.

8.4 ഓരോ പ്രവർത്തനത്തിനും ആവശ്യമായ അനുയോജ്യ സമയക്രമം

പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജിനെ ബാധിത സമൂഹത്തിനുണ്ടാകുന്ന പ്രത്യക്ഷ ആഘാതങ്ങൾക്കുള്ള ദുരീകരണ/ആശ്വാസ നടപടികളായി കാണാവുന്നതാണ്. ഇതിന് നിയമം/ ചട്ടങ്ങളിൽ തന്നെ സമയക്രമം പരാമർശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 9

സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി ബഡ്ജറ്റും, ലഘൂകരണത്തിനുള്ള ധനസഹായ പദ്ധതിയും

പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ട ഭൂമി പൊന്നും വിലക്കെടുക്കുന്നതിനാവശ്യമായ ചെലവിനോടൊപ്പം ബാധിത കുടുംബങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതങ്ങൾ ദുരീകരിക്കുന്നതിന് നിയമ /നയ രൂപീകരണ പ്രകാരമുള്ള നടപടികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മുഴുവൻ ചെലവുകളും അർത്ഥനാധികാരി/ഡെവലപ്പർ തന്നെ വഹിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഡെവലപ്പർ തയ്യാറാക്കുന്ന വിശദമായ പദ്ധതി റിപ്പോർട്ടിൽ ഈ വിഷയവും പരിഗണിക്കുകയെന്നതാണ് സാധാരണയായി നിലനിൽക്കുന്ന സാഹചര്യമെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നു.

9.1 പുനരധിവാസ - പുനഃസ്ഥാപന ചെലവുകൾ

ഒരു പദ്ധതിക്ക് വേണ്ടി ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിലെല്ലാം വിവിധ സ്വഭാവത്തിലുള്ള നഷ്ടപ്പെടലുകളാണ് ബാധിത സമൂഹത്തിന് ഉണ്ടാകുന്നത്. ഭൂമി നഷ്ടപ്പെടുക, ഭൂമിയും പാർപ്പിടവും ഭാഗികമായോ പൂർണ്ണമായോ നഷ്ടപ്പെടുക, ഭൂമിയും, തൊഴിൽ സ്ഥാപനവും നഷ്ടപ്പെടുക, ഭൂമിയും, വാടകക്ക് നൽകിയിട്ടുള്ള പാർപ്പിട/കച്ചവട ഉപയോഗത്തിലുള്ള കെട്ടിടവും നഷ്ടപ്പെടുക, കൃഷി സ്ഥലം നഷ്ടപ്പെടുക, പൊതുസ്ഥലങ്ങളിൽ നടത്തി വരുന്ന തൊഴിൽ സംരംഭം നഷ്ടപ്പെടുക തുടങ്ങിയവ ഇവയിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവയാണ്. പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് രണ്ടാം പട്ടികയായി നിയമത്തിൽ തന്നെ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കൂടുതൽ ആനുകൂല്യങ്ങൾ ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്രദാനം ചെയ്ത് കൊണ്ട് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഒരു നയ രൂപീകരണവും നടത്തിയിട്ടുണ്ട്.

പഠന വിധേയമായ ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ മുഖേന പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ ബാധിക്കുന്ന/ ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്ന സാഹചര്യമാണുള്ളത്. ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സംഗതിയാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന അധിക ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഭൂമിയ്ക്കും ചമയങ്ങൾക്കും ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകിക്കൊണ്ട് തന്നെ ബാധിത സമൂഹത്തിന്റെ നഷ്ടപ്പെടലുകൾക്ക്/ആഘാതങ്ങൾക്ക് ദുരീകരണം നടത്താവുന്നതാണെന്ന് നിരീക്ഷിക്കുന്നു. നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ഏതെങ്കിലും കുടുംബങ്ങളെ അവരുടെ പാർപ്പിടകെട്ടിടങ്ങളിൽ നിന്ന് കുടിയിറക്കപ്പെടുകയോ, കച്ചവട/സ്വയംതൊഴിൽ സംരംഭങ്ങളുടെ സ്ഥാനഭ്യംഗം ഉണ്ടാക്കുകയോ, ആരുടെയെങ്കിലും ഉപജീവനത്തെ ദോഷപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യമില്ലായെന്നത് ശ്രദ്ധേയമായ സംഗതിയായി നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് പ്രകാരമുള്ള ആശ്വാസ നടപടികളൊന്നും തന്നെ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കലിൽ വിഷയമാകുന്നില്ല. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് യാതൊരു ചെലവുകളും ഉണ്ടാകുന്നില്ലായെന്നും വലയിരുത്തുന്നുണ്ട്.

9.2 വാർഷിക ബഡ്ജറ്റും പ്രവർത്തന പദ്ധതിയും

ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനുള്ള ചെലവിനോടൊപ്പം സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത ദുരീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള ചെലവും ഡെവലപ്പർ തന്നെയാണ് സാധാരണയായി വഹിക്കേണ്ടി വരുന്നത്. ഇതിലേക്കാവശ്യമായ ഫണ്ട് ഉൾപ്പെടെ പദ്ധതിയ്ക്കാവശ്യമായ മുഴുവൻ ഫണ്ടും ലഭ്യമാണോയെന്ന് ഡെവലപ്പറിൽ നിന്ന് അറിയാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

9.3 ഇനം തിരിച്ചുള്ള സാമ്പത്തിക സ്രോതസ്സ്

ഈ തരത്തിലുള്ള വിവരങ്ങൾ ഡവലപ്പറിനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല. എന്നാൽ കിഫ്ബിയിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ട് ഉപയോഗിച്ച് കൊണ്ടാണ് പദ്ധതി യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതെന്ന് പൊതുചർച്ചാവേളയിൽ ഡെവലപ്പറുടെ പ്രതിനിധി അറിയിച്ചിരുന്നു.

അദ്ധ്യായം 10
സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി
മേൽനോട്ടവും വിലയിരുത്തലും

ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ ഉപയോഗം/ ഉദ്ദേശം, വിസ്തൃതി, സവിശേഷതകൾ തുടങ്ങിയ ഘടകങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി, ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്ന നടപടികൾക്കായി അധികാര സ്ഥാനങ്ങളെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബാധിത സമൂഹത്തിലുണ്ടാ

കുന്ന വിവിധതരം ആഘാതങ്ങൾ ദുരീകരിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രധാന ആശ്വാസ നടപടികളായ പുനരധിവാസവും - പുനഃസ്ഥാപനവും പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിന് ഉത്തരവാദികളായ അധികാരസ്ഥാനങ്ങളേയും പരാതി പരിഹാര അതോറിട്ടികളേയും നിയമത്തിൽ തന്നെ വിവക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

43-ാം വകുപ്പ് അനുസരിച്ച് നിശ്ചിത പദവിയിലുള്ള ഒരു ഓഫീസറെ പുനരധിവാസത്തിനും പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമുള്ള അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്ററായി നിയമിക്കേണ്ടതുണ്ട്. കൂടാതെ 44-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരം പുനരധിവാസത്തിനും പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമായിട്ടുള്ള കമ്മീഷണർ എന്ന പദവിയിൽ മറ്റൊരു ഓഫീസറെ കൂടി നിയമിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇതനുസരിച്ച് സംസ്ഥാനത്ത് ലാൻഡ് റവന്യൂ കമ്മീഷണറെ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന കമ്മീഷണറായും, ലാൻഡ് അക്വിസിഷൻ ഡെപ്യൂട്ടി കളക്ടറിനെ അതാത് ജില്ലകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്ററായും സർക്കാർ നിയമിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ടി അധികാരസ്ഥാനങ്ങൾക്കാണ് പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് കുറ്റമറ്റ രീതിയിലും സമയബന്ധിതമായും പ്രാവർത്തികമാക്കേണ്ടതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം നിയമം നൽകിയിട്ടുള്ളത്. ജില്ലാകളക്ടറിനും, പൊന്നുംവില ഓഫീസർക്കും ഇക്കാര്യത്തിൽ ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കാനുണ്ടെന്നും ബോധ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.

കൂടാതെ 100 ഏക്കറോ അതിൽ കൂടുതലോ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടിവരുന്ന കേസുകളിൽ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന നടപടികളുടെ മേൽ നോട്ടത്തിനായി ജില്ലാ കളക്ടറുടെ അധ്യക്ഷതയിൽ പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കമ്മിറ്റി രൂപീകരിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന് 45-ാം വകുപ്പിൽ അനുശാസിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിന് പുറമേ ദേശീയ, അന്തർ സംസ്ഥാന പദ്ധതികൾക്കായി ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിഷയത്തിൽ ആവശ്യമാണെന്ന് തോന്നുന്ന പക്ഷം കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് പുനരധിവാസ പുനഃസ്ഥാപന നടപടികൾ അവലോകനം നടത്തുന്നതിനും മേൽ നോട്ടത്തിനുമായി ഒരു ദേശീയ മോണിറ്ററിംഗ് കമ്മിറ്റി രൂപീകരിക്കാമെന്ന് സെക്ഷൻ 48 -ൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. സെക്ഷൻ 50-ലെ വ്യവസ്ഥ പ്രകാരം പുനരധിവാസത്തിനും പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമുള്ള പ്രത്യേക സ്കീമിന്റെയോ/ പ്ലാനിന്റെയോ നടപ്പിലാക്കൽ അവലോകനം ചെയ്യുന്നതിനും മേൽനോട്ടത്തിനുമായി സംസ്ഥാന മോണിറ്ററിംഗ് കമ്മിറ്റിക്ക് സർക്കാർ രൂപം നൽകേണ്ടതുണ്ട്. ഇവയ്ക്കു പുറമേ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ, നഷ്ടപരിഹാരം നൽകൽ, പുനരധിവാസ- പുനഃസ്ഥാപനം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഉണ്ടാകുന്ന തർക്കങ്ങൾ വേഗത്തിൽ പരിഹരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി, “ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിനും പുനരധിവാസത്തിനും പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമുള്ള അതോറിട്ടി” എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഒന്നോ അതിലധികമോ അധികാര കേന്ദ്രങ്ങളെ, വിജ്ഞാപനം മുഖേന രൂപം നൽകാവുന്നതാണെന്ന് സെക്ഷൻ -51 -ൽ നിർദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

മുകളിൽ വിവരിച്ച സംവിധാനങ്ങൾ പ്രകാരം ബാധിത/ കുടിയിറക്കപ്പെടുന്ന സമൂഹത്തിന്റെ എല്ലാവിധ ആശങ്കകൾക്കും ആഘാതങ്ങൾക്കും പരിഹാര മാർഗ്ഗങ്ങളും അവ പ്രാവർത്തികമാക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നതിന് ഒന്നിലധികം അധികാരകേന്ദ്രങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെന്നും കാണുന്നു.

10.1 നിരീക്ഷണവും, മൂല്യനിർണ്ണയവും-പ്രധാന സൂചികകൾ

ബാധിത കുടുംബങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതങ്ങൾക്കുള്ള ദുരീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങളായ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന പാക്കേജ് സമയ ബന്ധിതമായി പ്രാവർത്തികമാക്കേണ്ടതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം വിവിധ അധികാര സ്ഥാനങ്ങളായ പൊന്നുംവില ആഫീസർ, അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റർ, ജില്ലാകളക്ടർ, കമ്മീഷണർ തുടങ്ങിയവരിൽ നിക്ഷിപ്തമാണെന്നാണ് നിയമം വിവക്ഷിക്കുന്നത്. തുടർച്ചയായ നിരീക്ഷണ- മൂല്യനിർണ്ണയ പ്രക്രിയയിലൂടെ ടി അധികാര സ്ഥാനങ്ങളും മുൻ ഖണ്ഡികയിൽ വിവരിച്ചത് പ്രകാരമുള്ള വിവിധ അതോറിറ്റികളും കൂടി ചേർന്ന് ആശ്വാസ നടപടികൾ കുറ്റമറ്റ രീതിയിൽ പ്രാവർത്തികമാക്കാവുന്നതാണെന്നും ബോധ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.

10.2 റിപ്പോർട്ടിംഗ് സംവിധാനവും നിരീക്ഷണ കർത്തവ്യങ്ങളും

ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ അധികാരി (ലാൻഡ് അക്വിസിഷൻ ഓഫീസർ), ഡെവലപ്പർ (അർത്ഥനാധികാരി), തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനത്തിലെ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികൾ എന്നിവരാണ് ബാധിത പ്രദേശവും പുനഃസ്ഥാപന പ്രദേശവുമായി നേരിട്ട് ബന്ധപ്പെടേണ്ടി വരുന്നത്. അതിനാൽ ഈ വിഷയത്തിൽ പ്രദേശത്തുണ്ടാകുന്ന ചെറിയ ഒരു ചലനം പോലും മനസ്സിലാക്കി ബന്ധപ്പെട്ടവരെ അറിയിയ്ക്കാനുള്ള അവസരം ലഭിക്കുന്നത് ഇവർക്കാണ് കാനേണ്ടി വരുന്നുണ്ട്. നിരീക്ഷണ കർത്തവ്യങ്ങൾക്കായി വിവിധ അതോറിറ്റി / അധികാര സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നിയമത്തിൽ ഉത്തരവാദിത്വം നൽകിയിട്ടുള്ളതും അത് സംബന്ധിച്ച് ഈ അദ്ധ്യായത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ തന്നെ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്.

ചെലവുകളുടേയും നേട്ടങ്ങളുടേയും വിശകലനവും ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച ശുപാർശയും

നിയമത്തിലും ചട്ടങ്ങളിലും പ്രതിപാദിക്കുന്നത് പോലെ പദ്ധതി പ്രദേശം സന്ദർശിച്ചും തൽപ്പര കക്ഷികളുമായി സംവദിച്ചും, വിവരാധിഷ്ടിത അഭിമുഖങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ട് കൊണ്ടും ഗുണപരവും പരിമാണപരവുമായ വിവരങ്ങളുടെ ഒരു സജ്ജതയെ തന്നെ പഠന സംഘം ശേഖരിച്ചിരുന്നു. സമഗ്രവും ഉദ്ദേശാധിഷ്ടിതവുമായ രീതിയിൽ പ്രസ്തുത വിവരങ്ങളെ അപഗ്രഥിച്ചാണ് പഠന റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നത്. മറ്റ് വിഷയങ്ങളോടൊപ്പം തന്നെ പഠന സംഘം ഗൗരവമായി പരിഗണിച്ചിരുന്ന സംഗതികളും നിരീക്ഷണങ്ങളും കൃത്യതയ്ക്കായി താഴെ വിവരിക്കുന്നു.

1. ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമി പൊതു ആവശ്യം നിറവേറ്റാൻ ഉപയുക്തമാണോ?
2. പൊതു ആവശ്യത്തിനുവേണ്ട ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വിസ്തീർണ്ണം ഭൂമിയാണോ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്?
3. പദ്ധതിക്കുവേണ്ടി ഇതര സ്ഥലങ്ങൾ പരിഗണിക്കുകയും അവ ഉപയുക്തമല്ലായെന്ന് കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നോ?
4. പദ്ധതി കൊണ്ടുള്ള മൊത്തം നേട്ടങ്ങൾ, സ്ഥാനഭ്യൂതം സംഭവിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രത്യാഘാതങ്ങളേയും ചെലവിനേയും മറികടക്കുന്നുണ്ടോ?
5. ഏതെങ്കിലും പൊതുസ്ഥലമോ ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന സ്ഥലമോ പദ്ധതിക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള സാധ്യതയും അപ്രകാരത്തിലുള്ള ഭൂമി ഡെവലപ്പറുടെ കൈവശത്തിലാണോയെന്ന വസ്തുതയും?

ഈ വിഷയങ്ങളിൽ പഠന സംഘം എത്തി ചേർന്നിരുന്ന നിരീക്ഷണങ്ങളും അഭിപ്രായങ്ങളും മുൻ അദ്ധ്യായങ്ങളിലെ ബന്ധപ്പെട്ട ഭാഗങ്ങളിൽ വിശദമായി തന്നെ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയുടെ സംഗ്രഹം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമനമ്പർ-1

മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ കാനത്തോട് എന്ന സ്ഥലത്ത് ചെങ്ങാലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളുടെ അതിർത്തിയായി ഒഴുകുന്ന കുറുമാലി പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ റഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജും അനുബന്ധ റോഡും നിർമ്മിക്കുന്നതിനാണ് ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ആവശ്യമായി വരുന്നത്. പുഴയുടെ ഇരുകരകളിലും എത്തി ചേർന്നിട്ടുള്ള ബൈ റോഡുകളെ തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിച്ച് കൊണ്ടാണ് പാലം നിർമ്മിക്കുന്നത്. തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനം സജീകരിച്ചിരുന്ന തോണിയുടെ സഹായത്താലാണ് പ്രദേശവാസികൾ പ്രസ്തുത പുഴ മുറിച്ച് കടന്നിരുന്നത്. കൃഷി ആവശ്യത്തിന് വേണ്ട ജലസ്രോതസായും പ്രദേശവാസികൾ ഈ പുഴയെ ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. വേനൽക്കാലത്ത് ഇറിഗേഷൻ വകുപ്പിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ താൽകാലിക ചിറ നിർമ്മിച്ചാണ് കൃഷി ആവശ്യത്തിന് വെള്ളം ശേഖരിക്കുന്നത്. നാല് ഷട്ടറുകളുൾപ്പെടുന്ന റെഗുലേറ്റർ കം ബ്രിഡ്ജ് വരുന്നതോടെ വേനൽക്കാലത്ത് കൃഷിയാവശ്യത്തിന് മതിയായ അളവിൽ വെള്ളം പുഴയിൽ സംഭരിച്ച് നിറു

ത്താൻ കഴിയുമെന്നും വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്. പാലത്തിന്റെ അഭാവത്താൽ ചെങ്ങലൂർ വില്ലേജിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്ന ജനസമൂഹത്തിന് വളരെ ചുറ്റി സഞ്ചരിച്ചാണ് മറുകരയിലൂടെ കടന്ന് പോകുന്ന നാഷണൽ ഹൈവേയിൽ എത്തി ചേരാൻ കഴിയുകയുള്ളുവെന്നും മനസ്സിലാക്കേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്.

അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിന്റെ പട്ടികയിൽ സ്ഥാനം പിടിക്കുന്ന പാലത്തിന്റേയും അപ്രോച്ച് റോഡിന്റേയും നിർമ്മാണത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ഒരു പൊതുആവശ്യം നിറവേറ്റാനാണെന്ന് തന്നെ പഠന സംഘം വിലയിരുത്തുന്നുണ്ട്.

ക്രമനമ്പർ-2

കേരളാ ഇറിഗേഷൻ ഇൻഫ്രാ സ്ട്രക്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ തയ്യാറാക്കിയ രൂപരേഖ അനുസരിച്ചുള്ള പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം പുരോഗമിച്ച് വരികയാണ്. പുഴയുടെ ഇരുകരകളിലും എത്തി ചേർന്നിട്ടുള്ള ബൈ റോഡുകളെ തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം ഉദ്ദേശം 25 ശതമാനത്തോളം പൂർത്തിയായിട്ടുണ്ട്. നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിന്റെ രണ്ട് അഗ്രങ്ങളിലും വരുന്ന റോഡ് ഭാഗത്തെ ഒരു നിശ്ചിത ദൂരം വരെ വീതി കൂട്ടി കൊണ്ടാണ് പാലത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിക്കുന്നത്. ബാധിത ഭൂവുടമകൾ കൈവശ ഭൂമി മുൻകൂറായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ അനുവാദം നൽകിയിട്ടുണ്ടെന്നും അറിയുന്നു. ഈ സംഗതികൾ പരിഗണിക്കുമ്പൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയുടെ അളവിനെ സംബന്ധിച്ച്, ആഘാത ദുരികരണമെന്ന മാർഗ്ഗത്തിന്റെ വീക്ഷണത്തിൽ ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള വ്യതിയാനങ്ങൾ /മാറ്റങ്ങൾ പരിഗണനാർഹമല്ലായെന്നാണ് പഠന സംഘത്തിന് വിലയിരുത്താൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ക്രമനമ്പർ-3

ഒരു പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ശുപാർശയിന്മേൽ, വിവിധ ലോക്കേഷനുകൾ പരിഗണിക്കണമെന്നും ഏറ്റെടുക്കൽ മുഖേന ജനസമൂഹത്തിന് ഉണ്ടാകാൻ സാധ്യതയുള്ള ആഘാതങ്ങൾ പരമാവധി കുറയുന്ന തരത്തിലുള്ളതും എന്നാൽ പദ്ധതിയ്ക്ക് അനുയോജ്യവുമായ ഇതര സ്ഥലങ്ങൾ, ലോക്കേഷനുകൾ ലഭിക്കാനുള്ള സാധ്യതകൾ പരിഗണിക്കണമെന്നും നിയമത്തിൽ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതിയിൽ പാലത്തിന്റെ നിർമ്മാണം ഇതിനകം ആരംഭിക്കുകയും ഏകദേശം 25 ശതമാനത്തോളം പൂർത്തിയാവുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. നിർമ്മിക്കുന്ന പാലത്തിന് അനുസൃതമായിട്ട് മാത്രമേ അനുബന്ധ റോഡ് നിർമ്മിയ്ക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളുവെന്നതും ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഈ സംഗതികൾ കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ ഇതര സ്ഥലങ്ങളുടെ/ലോക്കേഷനുകളുടെ പരിശോധനകൾക്ക് ഇനി വലിയ പ്രസക്തിയില്ലായെന്നാണ് നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ക്രമനമ്പർ-4

ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള/അലൈൻമെന്റ് പ്രകാരമുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ മുഖേന പാർപ്പിട കെട്ടിടങ്ങളേയോ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളേയോ ഏതെങ്കിലും പൊതുസംരംഭങ്ങളേയോ നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ബാധിക്കുന്ന/ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. കൈവശ ഭൂമി ഭാഗികമായി നഷ്ടപ്പെടുന്നത് കൂടാതെ ഒരു പാർപ്പിട കെട്ടിടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുറ്റുമതിലിനെ

ഭാഗികമായി ദോഷപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യം മാത്രമാണ് ബാധിത വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആഘാതമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഇപ്രകാരം പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ ഏതെങ്കിലും കുടുംബങ്ങളെ അവരുടെ പാർപ്പിടകെട്ടിടങ്ങളിൽ നിന്ന് കുടിയിറക്കപ്പെടുകയോ, കച്ചവട/സ്വയംതൊഴിൽ സംരംഭങ്ങളുടെ സ്ഥാനഭ്യംഗം ഉണ്ടാക്കുകയോ, ആരുടെയെങ്കിലും ഉപജീവന മാർഗ്ഗത്തെ ദോഷപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യമില്ലാത്തതിനാൽ പുനരധിവാസ-പുനഃസ്ഥാപന നടപടികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചെലവുകളൊന്നും തന്നെ വിഷയമാകുന്നില്ലായെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്.

ക്രമനമ്പർ-5

പദ്ധതിയ്ക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കുന്ന പൊതു സ്ഥലമോ, ഉപയോഗിക്കാതെ വെറുതെ കിടക്കുന്ന സ്ഥലമോ പ്രദേശത്ത് ലഭ്യമല്ല. പുഴയ്ക്ക് കുറുകെ പാലം നിർമ്മിക്കുന്ന വിഷയമായതിനാൽ ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന ഭൂവിഭാഗങ്ങൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ സാങ്കേതികമായി കഴിയുകയില്ലായില്ലായെന്നതും വസ്തുതയാണ്. പുഴയും, പുഴ പുറമ്പോക്കും റോഡുമാണ് പൊതു സ്ഥലങ്ങളായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത് അവ കൂടി ഉപയോഗപ്പെടുത്തി കൊണ്ടാണ് പദ്ധതി യഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതെന്നും നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ സ്വകാര്യ ഭൂവിഭാഗങ്ങളേറ്റെടുക്കാതെ പദ്ധതിക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന തരത്തിലുള്ള ഭൂമിയൊന്നും ഡെവലപ്പറുടെ കൈവശത്തിലുള്ളതായും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

അഭിപ്രായം/ശുപാർശ

ഏറ്റെടുക്കാൻ ശുപാർശ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഭൂമി പദ്ധതി ആവശ്യത്തിന് വേണ്ടുന്ന അളവിലാണെന്നും, പദ്ധതി ലക്ഷ്യം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ ഭൂമി ഡെവലപ്പറുടെ കൈവശത്തിൽ ഇല്ലായെന്നും ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതി പ്രദേശവാസികൾക്ക് ഏറെ പ്രയോജനം ചെയ്യുന്നതായിട്ടാണ് പഠന സംഘത്തിന് വിലയിരുത്താൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. പദ്ധതിയ്ക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭൂമിയേറ്റെടുക്കൽ താരതമ്യേന കുറഞ്ഞ തരത്തിലുള്ള ആഘാതങ്ങളാണ് പ്രദേശത്ത് സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ളത്. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയ്ക്കും ചുറ്റുമതിലിനും ന്യായമായതും, ഭൂവുടമകൾക്ക് സ്വീകാര്യവുമായ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകി കൊണ്ട് നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമിയേറ്റെടുക്കലുമായി മുന്നോട്ട് പോകാമെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു/ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

അനുബന്ധം-1
4(1) വിജ്ഞാപനം

കേരള സർക്കാർ
Government of Kerala
2024

Regn.No. KERBIL/2012/45073
dated 05-09-2012 with RNI
Reg No.KL/TV(N)/634/2021-2023

കേരള ഗസറ്റ്
KERALA GAZETTE

അസാധാരണം
EXTRAORDINARY

ആധികാരികമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്
PUBLISHED BY AUTHORITY

വാല്യം 13 Vol. XIII	തിരുവനന്തപുരം, വെള്ളി Thiruvananthapuram, Friday	2024 ജനുവരി 05 05th January 2024 1199 ധനു 20 20th Dhanu 1199 1945 പൗഷം 15 15th Pousha 1945	നമ്പർ No. } 37
------------------------	---	---	-------------------

ഫോറം നമ്പർ 4
[ചട്ടം 11(3) കാണുക]
വിജ്ഞാപനം

DCTSR/1312/2023-E5

2023 അനുവർ 04

കേരള സർക്കാർ 04/09/2020 ലെ 1995-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ പരസ്യപ്പെടുത്തിയ 04/09/2020 ലെ സ.ഉ.(പി) നമ്പർ 60/2020/ആർ.ഡി വിജ്ഞാപന പ്രകാരം 2013 ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിനെ ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരത്തിനും, സുതാര്യതയ്ക്കും പുനരധിവാസത്തിനും പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമുള്ള അവകാശ ആക്ട് (2013 ലെ കേന്ദ്ര ആക്ട്, 30) പ്രകാരമുള്ള കളക്ടറുടെ ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ തൃശ്ശൂർ (എൽ.എ.) കിഫ്ബി സ്പെഷ്യൽ തഹസീൽദാറെ നിയമിച്ചിരിക്കുന്നതിനാലും,

ഇതോടൊപ്പമുള്ള പട്ടികയിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ള ഭൂമി ഒരു പൊതു ആവശ്യത്തിന്, അതായത് തൃശ്ശൂർ ജില്ല മുക്തപുരം താലൂക്ക്, ചെങ്ങല്ലൂർ, നെല്ലായി വില്ലേജുകളിലായി കാനത്തോട് റെഗുലേറ്റർ കം ബ്രൂഡിങ്ങ് നിർമ്മാണത്തിനു വേണ്ടി ആവശ്യമുണ്ടെന്നോ ആവശ്യമുണ്ടായേക്കാമെന്നോ ജില്ലാകളക്ടർക്ക് ബോധ്യമാകുന്നതിനാലും,

2013 ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിൽ ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരത്തിനും, സുതാര്യതയ്ക്കും, പുനരധിവാസത്തിനും, പുനഃസ്ഥാപനത്തിനുമുള്ള അവകാശ ആക്ട് (2013 കേന്ദ്ര ആക്ട് 30) 4-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കനുസൃതമായി ജില്ലാ കളക്ടർ താഴെ പട്ടികയിൽ പറയുന്ന സ്ഥലത്ത് ഒരു സാമൂഹ്യ പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ പാനം നടത്തുന്നതിന് തീരുമാനിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ,

ഇപ്പോൾ തന്മൂലം ജില്ലാതല സാമൂഹ്യ പ്രത്യാഘാത വിലയിരുത്തൽ യൂണിറ്റായ സെന്റർ ഫോർ ലാൻഡ് & സോഷ്യൽ സ്റ്റഡീസ്, പനങ്ങോട്, തിരുമല പി ഒ, തിരുവനന്തപുരം എന്ന യൂണിറ്റിനെ നിയമം

This is a digitally signed Gazette.
Authenticity may be verified through <https://compose.kerala.gov.in>.

അനുശാസിക്കുന്ന രീതിയിലുള്ള സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത പഠനം നടത്തുന്നതിനും, സാമൂഹിക പ്രത്യാഘാത നിർവ്വഹണ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിനും ചുമതലപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രക്രിയ 45 ദിവസത്തിനകം പൂർത്തിയാക്കേണ്ടതാണ്. ഒരു കാരണവശാലും 6 മാസത്തിൽ കൂടുവാൻ പാടുള്ളതല്ല.

പട്ടിക

ജില്ല: തൃശ്ശൂർ

താലൂക്ക്: മുകുന്ദപുരം

വില്ലേജുകൾ: ചെങ്ങോലൂർ, നെല്ലായി

(ഏകദേശ വിസ്തീർണ്ണമാണ് നൽകിയിരിക്കുന്നത്)

ക്രമ നമ്പർ	വില്ലേജ്	സർവ്വേ നം / സബ്ഡിവിഷൻ നം	വിവരണം (റവന്യൂ രേഖകൾ പ്രകാരം ഭൂമിയുടെ തരം)	വിസ്തീർണ്ണം (ഹെക്ടറിൽ)
1	ചെങ്ങോലൂർ	319	പറമ്പ്	0.0038
		320/1-1	പറമ്പ്	0.0051
		320/1-2	പറമ്പ്	0.0031
2	നെല്ലായി	✓ 179/4	പറമ്പ്	0.0235
ആകെ				0.0355 ഹെക്ടർ

(ഒപ്പ്)

ജില്ലാകളക്ടർ, തൃശ്ശൂർ

PUBLISHED BY THE SUPERINTENDENT OF GOVERNMENT PRESSES AT THE GOVERNMENT CENTRAL PRESS, THIRUVANANTHAPURAM, 2024

This is a digitally signed Gazette. Authenticity may be verified through <https://compose.kerala.gov.in/>

Digitally signed by Veeeran T. Date 2024.01.05 02:04:45 +05:30

അനുബന്ധം - 2

ബാധിത വ്യക്തികളുടേയും ചമയങ്ങളുടേയും വിവരങ്ങൾ

ക്രമ നം.	പേര് മേൽവിലാസം	സർവെ നമ്പർ	സബ് ഡിവി. നമ്പർ	തണ്ടപ്പേര് നമ്പർ	ബാധിക്കുന്ന ചമയങ്ങൾ
നെല്ലായി വില്ലേജ്					
1	ഷാജി ജനാർദ്ദനൻ, തൈക്കേത്തറ ഹൗസ്, കുണ്ടുകടവ്.	179	4	--	ഇല്ല
ചെങ്ങാലൂർ വില്ലേജ്					
2	നാരായണൻ, ചിറ്റാടത്ത് വീട്, കുണ്ടുകടവ്, ചെങ്ങാലൂർ.	319	-	2838	ഇല്ല
3	വിൻസന്റ്, മുരിങ്ങാത്തേരി ഹൗസ്, കുണ്ടുകടവ്, ചെങ്ങാലൂർ.	320	1/1	75	ഇല്ല
4	ജോസ്, മുരിങ്ങാത്തേരി ഹൗസ്, കുണ്ടുകടവ്, ചെങ്ങാലൂർ.	320 321 326	1 - 1	186	ചുറ്റുമതിൽ (ഭാഗികം)

അനുബന്ധം - 3

പദ്ധതി സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾക്കായി ഡെവലപ്പർക്ക്
നൽകിയിരുന്ന കത്തിന്റെ പകർപ്പ്

CENTRE FOR LAND AND SOCIAL STUDIES

Reg.No.5059/2019

T.C-39/457, Pangode, Thirumala.P.O, Thiruvananthapuram-06

No.CLASS/LA/TSR/004/2020(5)

Dated 23/01/2024

To

**The Chief Ex. Engineer,
Kerala Irrigation Infrastructure Development Corporation,
Thiruvananthapuram.**

Sir,

Sub: Land Acquisition-construction of Kanathode Regulator cum Bridge
Mukundapuram taluk-SIA Study-details of the project-called for-
reg

Ref: 1. Notification u/s 4(1) published in Extra Ordinary Gazette No
37 dated 05/01/2024

2. This firm's letter of even No.15/01/2024

This firm has been entrusted with the study of Social Impact Assessment pertaining to the acquisition of land for construction of Kanathode Regulator cum Bridge in Mukundapuram Taluk of Thrissur District. Study team has visited the proposed site on 19/01/2024 to ascertain the alignment of land under proposal of acquisition and to collect preliminary information. Moreover a series of qualitative and quantitative information on various aspects will need be collected from different areas like scheduled site, its vicinity, families which are likely to be affected or benefitted, Requiring body, Land Acquisition Officer, Local bodies etc.

In the circumstance, on the strength of the provisions in sub rules (2) and (8) of Rule 12 of the Land Acquisition Rules 2015, it is requested to your good self, being requiring body, that to make available information about the scheduled project, in response to the following questionnaire on the basis of Detailed Project Report and allied records, which are required to incorporate in the study report.

1. Aim or objective of the proposed bridge
2. Total land requirement for the project including that proposed for acquisition.
3. Whether the extent of land proposed for acquisition is the absolute bare - minimum extent needed for the project.

Contact : 9497786008, 9495627964
9447241691,9446029769

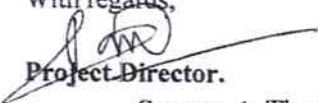
www.classvpm.in
e-mail:classvpm@gmail.com

4. Whether the land proposed for acquisition in the scheduled area is a demonstrable last resort.
5. Whether land at an alternate place has been considered and found not feasible for the project.
6. Whether any land is already purchased, leased or acquired by the requisitioning body and the intended use for each plot required for the project.
7. Details of project size, location, capacity, outputs, production target, cost and risk.
8. Details of phases involved in the construction of proposed project.
9. Details of core design features, size and type of facilities pertaining to the bridge and approach road.
10. Need for ancillary infrastructure facilities for the bridge and approach road.
11. Details of work force requirement (temporary and permanent) for the project
12. State applicable laws and policies in the proposed construction of the bridge.
13. State background of the project including developer's/Requiring Body's background and governance structure.
14. Whether any measures has stated in the detailed project report to be introduced in connection with Social Impact Management Plan.
15. Whether any measures to be undertaken in connection with the Social Impact Management Plan that committed by requiring body in the project report.
16. Annual budget, plan of action and funding source with break up, and requirement and availability of fund related to the project.
17. Whether any environment impact assessment study has been conducted and details of any technical feasibility reports.

The information are expected to be available either through hard copy or email at the earliest as specified in the said rule. (If any, queries, please feel free to dial 9446029769 -Project Director).

With regards,

Project Director.

- Copy to
1. The District Collector, Thrissur, for kind information
  2. The Special Tahsildar, I.A KIIFB, Thrissur. ..

പൊതു ചർച്ചയിലെ ഹാജർ

ക്രമ നമ്പർ	പേര്	ഉന്നതവിദ്യാലയം / സ്ഥാപനം	ഒപ്പ്
1	ജി. ദീപൻ	വസ്തു ഉടമ	Geenandhan
2	മീനമണി	" "	Vineet
3	ദിപ്ത	" "	Deepthi
4	ലാൽജി.വി.സി	PCO, KIIDC	lalji
5	C.V. M. S. S. S.	Laid down	S
6	സമീർ	അദ്ധ്യക്ഷൻ	Samer
7	സുരേഷ്	വസ്തു ഉടമ	Suresh
8	താമര.വി.ജയ്	PS, KIIDC	Tamara
9	ANTONY JOSE	Laid down	Antony Jose
10	Jinu Maria GEORGE	land owner	Jinu Maria George
11	M. I. JOSE	" "	M. I. Jose
12	Anju. P. S.	Intern, KIIDC	Anju
13	നജ്ജാരിൻ	വസ്തു ഉടമ	Najjarin

SOCIAL IMPACT ASSESSMENT
STUDY

**Construction of Regulator cum Bridge
at Kanathodu, Mukundapuram
Trissur**

FINAL REPORT

By

Centre for Land And Social Studies, Pangode,
Thirumala PO, Thiruvananthapuram.695006